

ȚARA DE SVS

Revistă de conservare și promovare a culturii tradiționale • Nr. 3-4 (71-72) - 2023 (Anul XVIII)

ȚARA DE SUS

Revistă de conservare și promovare a culturii tradiționale

Nr. 3-4 (71-72) - 2023 (An XVIII)

Revistă editată de

CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE BOTOȘANI
cu sprijinul Consiliului Județean Botoșani

Redacția:

Manager: Iustina IRIMIA-CENUȘĂ

Referenți: Daliana-Agnes BEJAN

Lector: Florentina TONIȚĂ

Machetare computerizată: Alexandru IORDACHE

Adresa:

Strada Unirii nr. 10, Botoșani

Telefon 0231.536.322; Fax: 0231.515.448

e-mail: contact@centrulcreatieibt.ro

www.centrulcreatieibt.ro

ISSN: 2285-0937

CUPRINS

Editorial	4
Mesaje aniversare	6 - 19
Tezaure Umane Vii - <i>Daliana BEJAN</i>	20
Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul...” - <i>Iustina IRIMIA-CENUȘĂ</i>	24
Un mormânt ce-și așteaptă eroul - <i>Ioan IAȚCU</i>	28
Ograda cu ii și sânziene - <i>Daliana BEJAN</i>	32
Festivalul Internațional al Cântecului, al Jocului și al Portului Popular „Vasile Andriescu”, ediția a XVI-a- <i>Iustina IRIMIA-CENUȘĂ</i>	34
Cobza în specificul local de practică a muzicii tradiționale din Țara de Sus - <i>Ciprian IACINSCHI</i>	38
Tabăra de pictură „Un penel pentru credință” - <i>Daliana BEJAN</i>	42
O pagină mai puțin cunoscută din istoria presei botoșănene: publicistul Orest Buzdugan - <i>Ioan IAȚCU</i>	44
Salonul Internațional de Artă Naivă „Gheorghe Sturza” - <i>Daliana BEJAN</i>	46
Festivalul național de folclor „IOAN COBĂLĂ” - <i>Ciprian IACINSCHI</i>	48
Aniversarea cursului de cusut - <i>Daliana BEJAN</i>	50
Pictorul Corneliu Dumitriu și florile - <i>Corneliu IAȚU</i>	52
Maestrul dirijor Nicolae Botgros, Cetățean de Onoare al Comunei Vorona - <i>Ciprian IACINSCHI</i>	54
Școala de joacă, o lecție de antreprenariat pentru elevi - <i>Claudia HÂRTIE</i>	57
Zece ani fără Constantin Lupu și vioara lui - <i>Gellu DORIAN</i>	58
Căiuții din Mihai Viteazu - <i>Daliana BEJAN</i>	60
Folclor coregrafic din Flămânzi, Botoșani - <i>Mihai CHELĂRESCU</i>	64

Editorial

Iustina IRIMIA-CENUȘĂ

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani are drept misiune satisfacerea nevoilor culturale comunitare prin oferirea de produse și servicii culturale, în scopul creșterii gradului de acces și participare a cetățenilor la viața culturală și organizează manifestări cultural-

artistice cu acces nerestrictiv pentru toate categoriile sociale din mediile urbane și rurale, fără taxe de intrare. Acest centru de cultură este așezat pe vatra incandescentă din care s-au înălțat rând pe rând câteva genii ale culturii românești și universale.

Centrul își desfășoară activitatea pe bază de

programe și proiecte elaborate de conducerea acestuia, în concordanță cu strategiile culturale și educativ-formative stabilite de autoritatea în subordinea căreia funcționează, respectiv Consiliul Județean Botoșani, și are ca obiectiv general dezvoltarea instituțională în scopul conservării și promovării culturii tradiționale din județul Botoșani.

2023 - un an care ar fi trebuit să fie plin de bucurie și de realizări mărețe, întrucât Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani a aniversat 55 de ani de la înființare, a fost unul destul de dificil pentru instituția noastră. De la fonduri insuficiente la lipsă de resurse și de personal, echipa centrului a traversat un an mai puțin favorabil, însă, cu toate acestea, am căutat mereu soluții pentru a duce la îndeplinire, în cele mai bune condiții posibile, proiectele culturale din Proiectul de Management, dar și cele care au apărut pe parcurs. Regretăm faptul că din motive obiective, independente de voința noastră, nu am mai putut organiza evenimentele programate la final de an - Festivalul-concurs al romanței, al cântecului de petrecere și al cântecului satiric „George Hazgan”, Festivalul-concurs coral de colinde „O, ce veste minunată!” și Aniversarea celor 55 de ani care cuprindea Simpozionul „Tradiție și contemporaneitate”, dar și un festival folcloric realizat în parteneriat cu emisiunea Tezaur Folcloric de la TVR1. Ne bucurăm că Festivalul de Datini și Obiceiuri de Iarnă „Din străbuni, din oameni buni...” a fost salvat de către oamenii de bine, cu drag de tradiții și de frumos, care au venit în sprijinul instituției și cărora le suntem recunoscători.

Personal, îmi aduc aminte cum în anul 1999, am pășit cu mari emoții scările de la intrarea în instituție. De mână cu învățătorul Toma Ciobanu și însoțită de părinți, intram în biroul regretatului Constantin Lupu, care mi-a dat câteva exerciții de ritmică și m-a mai ascultat o dată cântând, după ce mă văzuse într-o serbare școlară la Flămânzi, moment în care, la vârsta de 9 ani, deveneam colaboratoare a Tarafului Datina și, implicit, a Centrului de Creație Botoșani. Nu conștientizăm atunci oportunitatea ivită, însă m-am bucurat de toate întâlnirile, repetițiile,

concursurile, spectacolele și filmările care au urmat. Mi-i amintesc cu drag pe Constantin Negel, Vasile și Silvia Andriescu, Ionel Nicorici, Dumitru Lavric, Angela Paveliuc Olariu, Gellu Dorian, Ion Ilie, etc. Anii petrecuți „la centru” au fost școala mea muzicală, temelia care a prins adâncime în ființa mea și peste care s-au adăugat „cărămizile” - toate experiențele muzicale din cei peste 23 de ani de activitate artistică. O mare bucurie a fost să revin în cadrul instituției, ca referent și, apoi, ca manager.

Le mulțumesc tuturor celor care ani de-a rândul au slujit cultura tradițională, creând astfel contexte de întâlnire, de consolidare, de verificare, de bucurie, de creștere a celor care sunt pasionați de acest domeniu extraordinar de frumos.

Ca manager recunosc că misiunea instituției este o adevărată provocare într-o lume care galopează spre tehnologie și globalizare. De aceea, doresc să le mulțumesc colegilor care și-au asumat alături de mine această luptă grea și care au înțeles că avem responsabilitatea ca prin tot ceea ce întreprindem să salvăm, să valorificăm și să promovăm tradițiile muzicale, coregrafice, literare, etnografice, meșteșugărești, etc., din zona Botoșanilor. Centrele de cultură tradițională sunt pionii importanți care luptă pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial, deși traversează numeroase impedimente.

Mulțumiri se îndreaptă către toți colaboratorii noștri - oameni de cultură sau oameni care sprijină cultura, către foști manageri și angajați, către ansambluri, coordonatori și instructori, către meșterii populari, către soliștii vocali și instrumentiști, către scriitori, către orchestre și dirijori, către tarafuri și fanfare, către referenții culturali, către colegii manageri ai instituțiilor de cultură din județ și din țară și către publicul care ne este alături de peste cinci decenii.

La mulți ani, C.J.C.P.C.T. Botoșani!

Să nu uităm predecesorii

În urmă cu 55 de ani, prin împărțirea teritorială a țării, Botoșani a devenit regiune și, mai târziu, județ. Lucru benefic pentru reședința de județ Botoșani, deoarece și-au făcut apariția și unele instituții, printre care și Casa Creației Populare, care avea rolul de a prezenta cele mai prețioase bogății sufletești ale acestor locuri tradiționale și folclorul acestui nord de țară – numit și Țara de Sus.

Dacă, până acum, Suceava își făcuse un brand prezentând în cadrul județului său folclorul și tradițiile botoșănene, ca o bogăție a județului lor, de acum acestea deveneau, de drept, bogăția județului Botoșani.

Sigur că apariția acestei instituții trebuia să aibă specialiști de ținută și cunoștințe profesionale, care să-i ateste, să fie referenți, instructori etc., de specialitate. Astfel, de-a lungul anilor, s-au perindat nume sonore ale culturii botoșănene în diverse domenii artistice, care au făcut ca tradițiile și folclorul din Țara de Sus să se facă cunoscute la nivel național și, în timp, la nivel internațional, Botoșaniul devenind astfel o vatră folclorică căutată de marii specialiști în studiul etnofolcloric, amintesc aici pe Florica și Florin Comișel, Constantin Arvinte, Gheorghe Ciobanu etc., care cu acele aparate empirice de înregistrare colindau județul în lung și în lat, pentru a descrie mai târziu, în culegerile lor etnofolclorice, muzica, dansul, meșteșugurile, obiceiurile acestei zone, făcând astfel din județul Botoșani o zonă importantă de studiu al acestei bogății a neamului românesc, din Țara de Sus. Amintim aici de primul director al Casei de Creație – domnul Lucian Valea, fost lector universitar la Cluj,

scriitor cu un dar înnăscut pentru poezie, care a avut rolul să adune în jurul lui scriitorii de mai târziu – nume sonore ale zilelor noastre, muzicieni, ca Ion Prelipceanu, cu premii internaționale la fluierat artistic, Constantin Lupu – etnofolclorist, violonist, culegător de folclor muzical, dirijor, scriitori consacrați în timp prin lucrările lor – Gellu Dorian, Emil Iordache – profesorul universitar de mai târziu, coregraful și instructorul de renume Vasile Andriescu, care, la rândul său, a creat în cadrul orelor de coregrafie de la Școala Populară de Arte, coregrafii formațiilor din județ. De asemenea, poetul și referentul Gellu Dorian a avut, la rândul lui, un rol în descoperirea tinerelor talente în ale scrisului și i-a confirmat, publicându-i în revista Centrului și la alte edituri, în cadrul festivalurilor pentru poezie din afara județului. O mare onoare pentru această instituție a avut-o colaborarea de mare profesionalism cu doamna doctor în etnografie Angela Paveliuc Olaru, care, cu experiența sa în domeniul etnografic, a străbătut comunele și satele județului, culegând cele mai vechi date legate de tradițiile în domeniul meșteșugurilor. În cadrul contractelor transfrontaliere cu raioanele Republicii Moldova, a avut un rol important în descoperirea similitudinilor etnofolclorice între cele două țări.

Să nu uităm de pictorul Nicolae Cornea, care a avut un rol important în descoperirea talentelor în arta picturii naive, nici de fostul director Dumitru Lavric – filolog, care prin scrierile sale despre tradițiile folclorice ale județului a lăsat o vastă cunoaștere scrisă a acestora. De asemenea, nu trebuie uitați nici coregraful Mihai Fediuc și etnografa Margareta Mihalache, care au propulsat prin munca lor arta coregrafică a formațiilor din județ și a breslei meșteșugarilor.

În ceea ce mă privește, prin harul meu dat de Dumnezeu, de a organiza și a propulsa instituțiile pe care le-am condus, fiind și muzician de alt gen muzical, în calitate de director – manager, am căutat întotdeauna să învăț ceea ce nu știam și să impulsionez factorii de specialitate să se implice în munca lor, în tot județul, dându-le mână liberă în organizarea activităților de amploare de aici, din țară și de peste hotare.

În perioada 2004-2014, formațiile coregrafice din județ, de la nord la sud și de la est la vest, au străbătut țara în lung și în lat, făcând cunoscut portul și dansul din acest nord de țară. Primul congres internațional al scriitorilor a fost organizat la Botoșani, de către scriitorul Gellu Dorian – referent pe probleme de literatură, la acea dată, congres care s-a bucurat de prezența scriitorilor și poezilor din diaspora. De asemenea, alte acțiuni de amploare, pe care le-am sprijinit cu toată dăruirea, au fost Concursul de poezie Poni Luceafărul, Zilele Eminescu, lansări de carte editate de către Centrul de Creație, sub egida aceluiași Gellu Dorian.

Din dorința de a face cunoscută arta interpretativă instrumentală și coregrafică a folclorului din Țara de Sus, am organizat turnee peste hotare, în Franța, Iordania, în 1999 și 2010, cu formațiile Datina și Cordăreanca.

Un pas important pentru instituție a fost contactul transfrontalier cu Republica Moldova (Raionul Glodeni), menționând că Centrul de Creație a fost prima instituție din țară, de acest gen, care a deschis drumurile acestor colaborări, pornind de la similitudinile existente între cele două țări, bazate pe aceleași obiceiuri, dansuri coregrafice, meșteșuguri

și muzica populară, caracteristică poporului român. Succesul instituției în acest proiect a fost colaborarea, în afară de Raionul Glodeni, cu raioanele Drochia, Soroca, Ialoveni, Fălești și cu orașul Bălți.

O muncă deosebită a tuturor referenților Centrului Creației Botoșani a fost editarea a 6 albume legate de tradițiile, dansurile, meșteșugurile, folclorul muzical al Țării de Sus, în perioada 2006-2012. În anul 2006 a fost editată revista Țara de Sus, în care se regăsea activitatea referenților instituției, un rol foarte important în editarea și strângerea materialelor revistei avându-l referența Elena Pricope.

O altă acțiune de amploare a Centrului a fost organizată la inițiativa conducerii instituției – Festivalul cântecului, dansului, portului și obiceiurilor Vasile Andriescu. În fiecare an, la acest festival, participau, în afara formațiilor de prestigiu din județ și din țară, și formații invitate de peste hotare (Republica Moldova, Ucraina, Germania, Camerun, Israel, Polonia, Franța și Iordania). În perioada 2006-2014, anual, se desfășura la Botoșani Târgul meșterilor populari, invitați fiind meșteșugari din toate județele țării, începând cu marii meșteri de la Horezu, până la meșteșugarii din Mihăileni, Ungureni etc. și invitați din raioanele Republicii Moldova. Cel mai mare număr de meșteșugari (84) a fost în anul 2006.

Toate acestea nu le-aș fi realizat fără a ține cont de colegii de înaltă clasă ai Centrului și de predecesorii acestei instituții. Deci, să nu uităm niciodată de aportul lor și să avem întotdeauna activitățile lor ca un îndrumar în activitatea de zi cu zi și de viitor a instituției.

Profesor Ion ILIE,

Fost manager al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani

Rememorări

Deși activam de peste 20 de ani în sfera folclorului tradițional, nu pot afirma că la data numirii mele în funcția de manager al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale aveam cunoștințe temeinice despre managementul acestui domeniu. Ca urmare, am studiat mai multe lucrări și mi-am creionat o sumă de principii și metode pentru coordonarea acestei instituții de cultură, unice în felul ei.

Am sesizat faptul că, la începutul secolului al XXI-lea, una dintre resursele critice pentru viitorul patrimoniului imaterial, al culturii tradiționale, o reprezintă resursa informațională. Fie că ne place sau nu, societatea contemporană funcționează pe baza normelor juridice. În cazul patrimoniului imaterial și al funcționării centrelor județene sunt relativ puține reglementări juridice: Ordonanța 118/2006, la care pot adăuga câteva reglementări economice care se referă în special la meșteșuguri, imobilele vechi și la uneltele agricole. În județul Botoșani, marile valori ale culturii tradiționale pot fi găsite la sate, ale căror rezultate nu prea se întorc la sursă, ci rămân la orașe, de cele mai multe ori prin tipărirea unor volume sau prin immortalizarea lor pe CD-uri. Din păcate, în satele noastre se simte tristețea unei lumi care moare. Cunoscând aceste aspecte, am pregătit și am aplicat programe și proiecte culturale care să contribuie la recunoașterea și revalorizarea culturii tradiționale. Dintre programele și proiectele derulate de către directorii din anii anteriori le-am preluat pe acelea care aveau un impact deosebit asupra publicului spectator și am lansat noi programe. Spre exemplu, programul „Izvoarele culturii botoșănene” a fost concretizat prin proiecte noi: Lada de zestre, Festivalul de gastronomie moldovenească, Festivalul-concurs al romanței

și cântecului de petrecere „George Hazgan”, Gala laureaților botoșăneni etc.

O atenție deosebită am acordat dezvoltării meșteșugurilor, cunoscând faptul că pentru comunitățile rurale din județul nostru vestigiile cu vechime seculară sau multiseclară sunt dacă nu singura, atunci printre puținele șanse pentru supraviețuire economică. Regret că nu am pus un accent deosebit și pe dezvoltarea turismului cultural rural, poate și pentru faptul că la CJCPCT nu există și un compartiment pentru promovarea turismului. Din această perspectivă, păstrarea în activitate a meșterilor populari din comunele județului reprezintă o condiție critică a succesului pentru inițiativele de afaceri în turismul la sate.

În prezent există o pasionată pledoarie în favoarea conceptului de „local learning” care susține folosirea folclorului ca resursă fundamentală în educație. Scopul urmărit de subsemnata, prin organizarea „Șezătorilor iernii”, a fost acela de a-i face pe tineri să înțeleagă că ceea ce învățăm de la bunicii noștri, de la meșteșugari și de la mari instrumentiști e la fel de important ca ceea ce învățăm în școală.

Știind că încă de la mijlocul sec. XX cultura a reacționat la schimbările tehnologice – proces accentuat în sec. XXI – devenind o cultură care își redefinesc formele culturale tradiționale, am fost obligată să găsesc formule și modalități care să atragă atenția tinerilor, dar și a persoanelor adulte pentru a participa la activitatea căminelor culturale. Astfel, s-au constituit noi ansambluri sau formații artistice în comune în care nu se întâmpla nimic: George Enescu, Trușești, Coțușca, Bucecea însă altele și-au încetat activitatea. Mă refer în special la Ansamblul artistic „Trei generații” de la Flămânzi și la formația de dansuri populare de la Durnești.

Pot concluziona că evenimentele culturale ale CJCPCT, cu 8 programe și 38 de proiecte anual, în medie, au fost apreciate de publicul spectator. Concomitent, am acordat o mare atenție cercetării culturii noastre tradiționale, fiind tipărită lucrarea „Cămașa de sărbătoare”, autor Margareta Mihalache și

„Hibernia Magica” – o descriere academică a tradițiilor, obiceiurilor și a teatrului popular dintre Crăciun și Bobotează – autor Dumitru Lavric (fost colaborator permanent și fost director al CJCPCT).

La aniversarea a 55 de ani de existență și activitate transmit tuturor angajaților și colaboratorilor Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani mult spor în activitatea lor strict specializată și realizări frumoase!

Cornelia CIOBANU,

*Fost manager al Centrului Județean pentru Conservarea și
Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani*

Felicitări și mulți ani!

55 de ani ai Centrului Județean de Conservare și Promovare a Culturii Tradiționale Botoșani - mulți, puțini, reprezintă o viață de om. O viață în care oameni dedicați profesiei, slujitori demni ai valorilor culturale, artistice ale Botoșanilor, cu multă dragoste pentru locurile unde au văzut lumina zilei, au gândit, au simțit, au creat pagini de istorie.

Evenimente importante, întâlniri de suflet, organizate de Centrul Județean de Conservare și Promovare a Culturii Tradiționale Botoșani, prin care generații de iubitori și creatori de frumos dovedesc dragoste, pricepere și măiestrie, întrețin flacăra vie într-o sărbătoare de suflet pentru suflet, de minte pentru minte. De-a lungul anilor, emisiunea Tezaur folcloric fiind părtașă la multe dintre aceste inițiative de promovare a activității instituțiilor de cultură și artă prin expuneri în emisiunea Tezaur folcloric, prin colaborări remarcabile cu acest program de folclor al Televiziunii Române.

Cu prilejul sărbătoririi celor 55 de ani ai Centrului Județean de Conservare și Promovare a Culturii Tradiționale Botoșani, adresez mulțumiri și aprecieri tuturor aceluia care, în acești ani, au dat dovada talentului și puternicului sentiment de apartenență la valori ale Botoșanilor, care își găsesc locul în ierarhia superioară a fenomenului cultural artistic al României noastre frumoase.

Felicitări și mulți ani, în slujba artei și culturii românești, Centrului Județean de Conservare și Promovare a Culturii Tradiționale Botoșani.

Gheorghita NICOLAE,

Specialist în Etnologie și Folclor

Prezentator-moderator

Emisiunea Tezaur folcloric - TVR1

Păstrez și astăzi amintirea unor locuri a căror frumusețe, înobilată de nume mari ale artei și culturii românești, îți trezește acel sentiment de mândrie că aparții unui spațiu pe care îl iubești din prima clipă. Spațiu al regăsirii de sine, reflectat în versurile marelui poet Mihai Eminescu, spațiu al „întâlnirii” cu sine, grație Rapsodiilor lui George Enescu, spațiu al împlinirii de sine, proiectat în dorințele și glasurile „flămânzilor” de dreptate, de bine, de frumos și adevăr.

Este vorba de plaiurile Botoșanilor unde, prin natura profesiei, am avut acel minunat prilej să le cunosc, mai întâi grație aceluiași nume mari ale culturii românești, care au pornit cu aspirațiile lor de pe aceste locuri. Mai târziu, datorită aceluiași mesageri ai cântecului românesc, ai artei tradiționale care, adunându-și dorurile într-un gând, într-un cântec, într-un dor, ne amintesc, iată, de frumoasa aniversare a celor 55 de ani de existență ai instituției care numără acești venerabili ani, 55... într-un gând, într-un cântec, într-un dor.

La mulți ani!

Sunt 55 de ani rodnici de când această instituție emblematică pentru județul Botoșani promovează valorile neprețuite ale tezaurului spiritual tradițional, zămislit de sufleul curat și bun al oamenilor din această parte de țară. Prin cercetările și publicațiile sale, prin organizarea de simpozioane și documentare de film, prin concerte și spectacole de mare valoare și autenticitate, Centrul a contribuit în mod deosebit la salvagardarea valorilor noastre tradiționale din nord de țară. De-a lungul celor 55 de ani, instituția aceasta de cultură și-a desfășurat activitatea actualizându-și permanent modalitățile de lucru, în consens cu ritmul alert de schimbare, mai ales în ultimii ani, ce are loc în societatea noastră. Într-o vreme în care putem spune că reperele morale, culturale și spirituale se estompează tot mai mult, iar unele din instituțiile statale menite să vegheze la păstrarea valorilor fundamentale, identitare ale Neamului, par preocupate de alte probleme, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani se evidențiază a fi o excepție, asumându-și cu mare responsabilitate misiunea. Felicităm întreaga echipă actuală a instituției, nu foarte numeroasă, dar inimoasă, cu dragoste și pasiune pentru misiunea ce o au, precum și pe toți cei ce de-a lungul timpului au lucrat în această instituție, mulțumindu-le pentru toate realizările lor remarcabile prin care au așezat la loc de cinste Cultura Tradițională din Botoșani, salvagardând valori fără egal ale Neamului nostru românesc.

Alexandru PUGNA,

Interpret al cântecului popular năsăudean

Manager al Centrului Județean pentru Cultură

Bistrița Năsăud

La mulți ani!

bogatului izvor de tezaure umane vii din Țara de Sus. Felicitările se cuvin atât managerilor care au condus instituția de-a lungul anilor, cât și tuturor specialiștilor care și-au pus toată pasiunea, energia și profesionalismul în slujba culturii tradiționale din județ. Centrul de Creație a fost, este, și, cred, va fi o instituție de cultură de referință, atât la nivel județean, cât și la nivel național. Aniversarea este și un prilej de pioasă aducere aminte pentru cei ce nu mai sunt printre noi și care au contribuit prin activitatea lor la promovarea culturii tradiționale: folclor, meșteșuguri, creație literară, muzicală, coregrafie, precum și prin oglindirea acestora în lucrări de exegeză, dar și de punere în valoare a talentelor autentice.

Prof. Dănuț HUȚU,

Director executiv al Direcției de Cultură Botoșani

Aniversarea a 55 de ani de la întemeierea Centrului Județean de Conservare și Promovare a Culturii Tradiționale Botoșani îmi oferă prilejul de a-mi aduce prinosul de recunoștință pentru întreaga activitate de cercetare, de salvagardare și promovare a patrimoniului imaterial, dar și de valorificare a

Vivat, Crescat, Floreat!

Într-o lume zbuciumată în care omenirea este preocupată mai mult de valorile pecuniare, instituțiile de cultură au misiunea grea și ingrată de a conserva și transmite mai departe moștenirea și memoria colectivă a comunității noastre, atât cea materială, cât și cea imaterială. Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani este una dintre aceste instituții care, iată, de 55 de ani aduce contribuții importante la realizarea acestui deziderat, de a transmite nealterată zestrea culturii tradiționale din această zonă etno-folclorică a Țării de Sus. Fapt pentru care țin să felicit întregul colectiv al acestei instituții pe care am avut onoarea să o coordonez o scurtă perioadă de timp și să-i urez succes în activitatea prodigioasă pe care o desfășoară.

Dr. Aurel MELNICIUC,

Manager Muzeul Județean Botoșani

La mulți ani, drazi oameni de cultură!

Stimați promotori ai culturii județului Botoșani, Este o onoare și o mare responsabilitate pentru mine să vă adresez felicitări, cu ocazia aniversării a 55 de ani de la înființarea Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani.

Sărbătoarea de astăzi reprezintă un act de recunoaștere a rolului culturii în edificarea societății și ne oferă ocazia să-i cinstim creatorii. Cultura unui popor reprezintă simbolul identității sale și este o sursă inestimabilă pentru consolidarea sentimentului demnității naționale. Promovarea imaginii județului Botoșani prin cultură este o modalitate de a vorbi lumii despre potențialul creator al oamenilor noștri. Cultura ne oferă posibilitatea să creăm atmosfera necesară pentru o viață mai bună, contribuind la soluționarea problemelor sociale și umanitare, oferind hrana spirituală oamenilor, prin multiplele acțiuni culturale organizate la nivelul județului Botoșani, care vin să protejeze tradițiile noastre populare și

valorile naționale, să promoveze nesecatele talente ale neamului nostru, căci unde este cultură există armonie și prietenie.

Îmi exprim aprecierea și respectul pentru toți cei care, prin talent și muncă, adaugă valoare patrimoniului cultural al județului Botoșani.

Cu stimă,

Prof. Bogdan Gheorghe SURUCIUC,

Inspector Școlar General

La mulți ani!

Unii spun că ne-am „născut” ca instituții în 1968. Acum, chipurile, 55 de ani! Nu, Centrul de Creație și Școala Populară de Arte nu au dată de naștere! Ele continuă în timp tot ceea ce a avut frumos și sensibil în această minunată comunitatea noastră, a Botoșaniului!

Noi am pregătit și cizelat, voi ați promovat, iar împreună am desăvârșit un concept unitar: promovarea autenticității folclorului și creației culte, îngemănate într-un tot care aduce, fără doar și poate, o plus valoare incontestabilă culturii botoșanene și nu numai!

Liviu ANDRONIC

Managerul Școlii Populare de Arte

„George Enescu” din Botoșani

La mulți ani!

Cu ocazia celor 55 de ani de activitate dedicată conservării și promovării culturii tradiționale, vă felicităm din inimă pentru fiecare expoziție, atelier și festival pe care le-ați organizat în acest timp.

Prin activitatea desfășurată cu pasiune și profesionalism, prin eforturile depuse în susținerea meșteșugarilor locali, echipa Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale din Botoșani a contribuit semnificativ la menținerea identității noastre culturale și la transmiterea valorilor noastre tradiționale către generațiile viitoare.

Mult succes în continuarea misiunii dumneavoastră nobile de a păstra și promova istoria, folclorul, dansurile, muzica și obiceiurile noastre!

Cu deosebită considerație,

Ersilia IACOB,

Manager Biblioteca Județeană

„Mihai Eminescu” Botoșani

Gând aniversar

Aniversarea celor 55 de ani de activitate a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani îmi oferă deosebita onoare ca, în numele Orchestrei Populare „Rapsozii Botoșanilor Ioan Cobâlă”, dar și al meu personal, să aduc celor ce trudesc în această instituție sincere gânduri de bine.

Vreau să vă spun că apreciez rolul pe care îl aveți în promovarea bogăției spirituale românești, precum și cultivarea valorilor și a autenticității creației populare tradiționale.

Sunteți cei care ați reușit să aduceți plus valoare culturii tradiționale din nordul țării.

Vă urez un sincer la mulți ani cu sănătate și succese în realizarea viitoarelor proiecte!

Dan DOBOS,

Manager al Orchestrei Populare

„Rapsozii Botoșanilor - Ioan Cobâlă”

La mulți ani!

Prestigioasa instituție botoșăneană, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, împlinește 55 de ani de activitate, prilej minunat de evocare a bogatei și efervescente activități desfășurate în decursul timpului de către specialiștii acestei instituții în scopul promovării culturii tradiționale în toată complexitatea ei: folclor, artă populară, creație literară, muzicală, coregrafie ș.a.

Cu deosebită plăcere îmi amintesc de anii petrecuți în cadrul acestei instituții, ocupând, temporar, funcția de consultant științific, în sectorul ce avea ca obiectiv principal revigorarea meșteșugurilor populare de specialitate a creației populare din zonă, participarea la activitatea de cercetare și valorificare etnografică și de artă populară din județ. Totodată, îmi amintesc cu satisfacție atmosfera de lucru, alături de colegi pasionați de munca lor. Am regăsit în colaborările care au urmat aceeași atmosferă prielnică unei activități creatoare în scopul valorificării tradițiilor locale specifice zonei etnografice Botoșani.

La ceas aniversar, dorim întregului colectiv sănătate, putere de muncă în realizarea unor

manifestări culturale, de elită, organizate cu scopul de a se bucura și pe viitor de o apreciere unanimă din partea publicului larg.

Angela PAVELIUC-OLARIU,

Doctor în etnografie

La mulți ani!

În anul 1989 am început colaborarea cu Centrul Creației Botoșani în calitate de solist vocal în cadrul Ansamblului DATINA, sub bagheta dirijorului Constantin Lupu. În paralel am urmat Școala Populară de Arte, pe care am absolvit-o în anul 1992. Timp de 15 ani am participat la foarte multe spectacole, atât în țară, cât și în străinătate.

Majoritatea cântecelor mele au fost culese de domnul Constantin Lupu și Aurel Amarandei, melodii care mi-au fost încredințate spre a fi dăruite publicului.

A fost o colaborare frumoasă, cu oameni de calitate, pe care i-am respectat și m-au respectat.

Celina GHERGHELAȘ

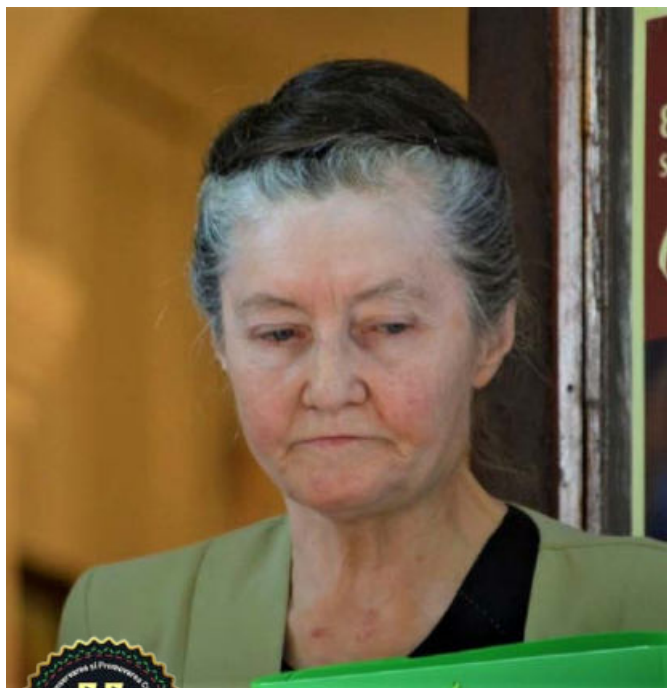
La mulți ani!

Anul 1968 rămâne peste timp un an istoric pentru cultura tradițională a românilor, pentru că bazele puse în acel moment au fost temeinice, cu programe bine stabilite și cu încredere deplină în ceea ce aveam de realizat. Totul a avut un sens chiar de la începuturi, când generații de tineri s-au implicat, au participat și au creat valori în arta populară, în literatură, în muzică, în dans, dar au și dus peste ani obiceiuri ale satelor botoșănene. Rezistența Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani s-a dovedit a fi puternică prin manifestările pe care le-a susținut, trecând astăzi peste jumătate de secol. Pentru că viața satelor de altădată a început treptat să se schimbe, inițiativa de a păstra repere arhaice ale identității naționale au fost luate de muzee etnografice, înființate la început de secol XX.

„În 1 octombrie 1906 Alexandru Tzigara Samurcaș este numit director al Muzeului de etnografie, de artă națională, artă decorativă și industrială, devenit ulterior, Muzeul de Artă națională.” (astăzi Muzeul Țăranului Român din București). Doctor în etnografie Ioan Godea precizează: „Legea propriu-zisă pentru înființarea Muzeului în aer liber de la Cluj a fost dată în martie 1932, iar cel care a făcut expunerea de motive nu este altul decât Nicolae Iorga. În aceeași lege, în ultimul articol se face precizarea că, un asemenea muzeu, pe aceeași bază se va întemeia în București.” În dimineața zilei de 9 mai 1936, se inaugurează acest templu al veșniciei românești (Muzeul Satului Românesc – astăzi Muzeul Satului Dimitrie Gusti).

În acest context, în a doua jumătate a secolului XX, au luat ființă Centrele Județene, cu specialiști care să îndrume, să încurajeze pe creatorii și păstrătorii valorilor de artă.

În calitate de etnograf la Muzeul Județean Botoșani, din anii 1983-1984, am început colaborarea cu Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, pe parcursul a 40 de ani, cu directorii și referenții instituției, despre care am scris și la 50 de ani de existență: Viceslav Popescu director, referent și scriitor Horațiu Ioan Lașcu, maestrul

coregrafic Vasile Andriescu, referent Silvia Andriescu, director, instrumentist și culegător de folclor, cu înregistrări muzicale Constantin Lupu, director și profesor, Ion Ilie, care a inițiat tipărirea revistei „Țara de Sus”, referent literar Gellu Dorian, director dr. Aurel Melniciuc, referent Margareta Mihalache, care a amplificat programul la Compartimentul etnografic, în perioada anilor 2014-2021, director Cornelia Ciobanu. Din anul 2022 este director/manager profesor Iustina Irimia-Cenușă, care în scurt timp, cu pasiune și profesionalism, conduce activitățile instituției de cultură. Compartimentul etnografie este gestionat de referent Daliana Bejan, care cu pricepere și specializată pe domeniu susține manifestările: târgurile de meșteri ale zilelor orașului Botoșani, târgul Mărțișorului, Festivalul concurs al ouălor încondeiate de la Rogojești, expoziția internațională de Artă Naivă, și, din acest an 2023, a inițiat și creat un cerc de croire și coasere a ieii. Felicitări întregului colectiv al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, cu prilejul împlinirii a 55 de ani de existență, și LA MULȚI ANI!

Steliana BĂLTUȚĂ,

Etnograf

Felicitări inimoșilor angajați ai acestei instituții!

Colaborarea mea cu Centrul de Creație Botoșani e pe partea plastică, care se materializează prin 10 Saloane Internaționale ce fac cinste Botoșaniului și României. Ori cum anul acesta Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani împlinește 55 de ani de existență, dorința mea este: să ducă mai departe arta măcar alți 55 de ani. După cum spune românul, „omul sfințește locul”. Asta spun și eu! Sunt oameni extraordinari care muncesc și care fac cu mijloace puține vizibilă zona județului Botoșani și nu numai, și cea a României.

Din câte știu, e singurul Salon Internațional de Artă Naivă care mai există în România, deci ei sunt singurii care fac ca arta României să fie vizibilă peste hotare. Botoșaniul are o vechime considerabilă în a populariza Artă Naivă, am luat contact cu Salonul de Artă Naivă organizat de Botoșani prin anii 80, unde am expus pictură pe sticlă, le datorez și un premiu. Dar marea implicare a fost atunci când referent etnograf, doamna Margareta Mihalache, a dorit reluarea acestui salon după revoluție, mai exact în 2008. Denumirea Salonului de Artă Naivă a fost schimbată în cinstirea maestrului Gheorghe Sturza. Astfel, tot doamna Mihalache a fost cea care a numit acest Salon Internațional „Gheorghe Sturza”. De fapt, totul se datorează acestui colectiv minunat care, chiar după dispariția prematură a celei ce a inițiat salonul, duce mai departe acest Salon Internațional “Gheorghe Sturza”. Felicitări inimoșilor angajați ai acestei instituții! La mulți ani!

Calistrat ROBU,

Președinte UCP Iași;

Vicepreședinte Cenaclul “Octav Băncilă” al Cercului Militar Iași;

Redactor șef adjunct al revistei Cercului Militar Iași - Orizont

Cultural Ieșean.

La mulți ani!

Eu mă ocup cu lucrul de mână de când mă știu. Fiind șase fete în casă, mama ne dădea mereu să lucrăm câte ceva, după puterile noastre.

Am învățat să scarmăn lână, să pun caierul în furcă și mereu eram atentă la mama sau la vecine cum reușesc să transforme caierul în firul neted pe care-l așezau frumos pe fus. Anii au trecut și am învățat să fac de toate, dar nimeni nu-mi dădea mare atenție. Eram fată de la țară și trebuia să știu să lucrez, să pot ține o viitoare gospodărie. Timpul și-a urmat cursul firesc, iar eu am făcut ceea ce știam: să torc, să țes, să tricotez, să croșetez. De fapt, cred că asta făceau și alte femei din sat.

Când am început să facem șezători mi-am dat seama că multe persoane lucrau cu pasiune, nu puteau lăsa lucrul din mână și m-am gândit că de aceeași „boală” sufăr și eu. Despre activitatea noastră a început să se discute la nivel de comună și am avut prima „ieșire” cu șezătoarea la Galeriile de Artă din Botoșani, la inițiativa etnografului Margareta Mihalache, care își începuse activitatea de puțin timp la Centrul de Creație Botoșani. De aici s-a vorbit despre mine la Asociația Meșterilor Populari din Moldova. Din acel

moment nu am refuzat nici o invitație a Centrului de Creație, considerând că orice activitate la care particip este o lecție în plus, iar sfaturile specialiștilor de aici completeau ceea ce știam eu din ce-am „furat” cu ochiul de la persoanele din jur. Am fost trimisă la târguri ale meșterilor să reprezint județul, ținând cont de sfatul etnografilor și al altor specialiști de la centru. Am realizat câteva filme documentare, am dat interviuri la diferite ziare și reviste, la posturi de televiziune.

Dar cea mai mare bucurie pentru mine a fost faptul că Centrul de Creație Botoșani, după 25 de ani de promovare, m-a nominalizat, în anul 2022, și am fost numită „Tezaur Uman Viu” pentru Botoșani – prima din județ, având și în prezent o colaborare frumoasă cu această instituție, cu doamna manager Iustina Irimia-Cenușă și cu etnograful actual, domnișoara Daliana Bejan, cea care m-a și propus în acest demers. Mulțumesc mult întregului colectiv al Centrului de Creație, iar viitorul să vă aducă doar succese în activitate.

*Aurica COJOCARIU,
Tezaur uman Viu*

La mulți ani!

Când am participat prima dată la Târgul Meșterilor Popolari din Botoșani, am fost reprezentat de căciulile mele tradiționale moldovenești pentru că, în acel an, m-a rugat o persoană să-i dau câteva produse confecționate de mine.

La scurt timp, am participat la Festivalul Păstrăvului de la Ciocănești, unde m-am întâlnit cu mai mulți etnografi din țară, printre care erau doamna doctor în etnografie Angela Paveliuc-Olariu și domnișoara Margareta Mihalache. Din acel moment a început colaborarea cu Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani.

De-a lungul timpului am fost invitat la târguri ale meșterilor populari și în alte județe precum: Suceava, Iași, Neamț, Galați, Brăila, Prahova etc. Particip cu drag și nu fac diferența între ele, dar vă mărturisesc cu mare sinceritate că pentru Botoșani simt ceva aparte. Sunt mândru de județul Botoșani, de satul Joldești, de comuna Vorona și de colaborarea frumoasă care s-a menținut până în prezent cu Centrul Creației Botoșani.

O altă bucurie pe care mi-a făcut-o chiar în acest an aniversar Centrul Creației Botoșani a

fost obținerea Titlului Onorific de Tezaur Uman Viu. Mulțumesc doamnei manager Iustina Irimia-Cenușă, mulțumesc domnișoarei etnograf Daliana Bejan și întregului colectiv de ieri și de astăzi.

La mulți ani!

*Constantin CIUBOTARIȚA,
Tezaur uman Viu*

La mulți ani!

Țin să mulțumesc Centrului de Creație, dar și reprezentanților instituției, pentru toți acești ani în care m-au susținut și au crezut în munca mea. Datorită colaborării cu dumnealor și cu ajutorul lui Dumnezeu pentru puterea de muncă, am obținut titlul onorific de „Tezaur Uman Viu” în anul 2023, îmi exprim sincera recunoștință pentru sprijinul acordat.

Cu respect și mândrie din împărăția firelor,

*Ileana ȚÎRLIMAN,
Tezaur uman Viu*

Tezaur Uman Vii 2023

Ileana Țârliman și Constantin Ciubotarița

Daliana BEJAN,
Referent

În perioada 20-23 septembrie 2023, Ministerul Culturii, prin Comisia Națională pentru Salvarea Patrimoniului Cultural Imaterial, în colaborare cu Consiliul Județean Maramureș, prin Muzeul Județean de Etnografie și Artă Populară Maramureș, a organizat la Baia Mare Gala Tezaur Uman Vii, în cadrul căreia au fost omagiați deținătorii acestui titlu din anul 2023, printre care și doi meșteri populari din județul nostru, respectiv: Ileana Țârliman, încadrată în domeniul prelucrării fibrelor și firelor textile: in, cânepă, bumbac, lână, și Constantin Ciubotarița, încadrat în domeniul prelucrării pieilor și blănurilor: argăsit, cojocărit, opincărit, cizmărit, curelărit.

Ileana ȚÂRLIMAN, Tezaur uman Viu

Ileana Țârliman - sau „tăntița” - este născută în Ibăneștii Botoșaniului, sat undese mai găsesc și astăzi două, trei căsuțe acoperite cu stuf, care sunt mărturia vremurilor apuse de altădată, când oamenii trăiau în simplitate și cu o atenție deosebită asupra rânduiei. Glasul Ilenei Țârliman întregeste povestea vremurilor apuse.

Daliana Bejan: De la cine și de când ați învățat meșteșugul țesutului?

Ileana Țârliman: Eu m-am căsătorit la vârsta de 16 ani și am învățat să țes de la soacra mea, Aglaia Țârliman. De atunci lucrez până astăzi. Dar, înainte de a mă mărita, înainte de a pleca din casa părintească,

am participat împreună cu părinții la muratul cânepii și la prelucrarea acesteia, am bătut, am răgilat, am pieptănat, am tors fuiorul de cânepă care se torcea subțire și se folosea ca urzeală, apoi am tors „bucii” care se foloseau ca bătătură la țesut. Încă de atunci cunoșteam toate etapele prelucrării lânii: spălătul, scărmanatul, separarea firelor lungi, aspre (părul) de lâna moale (canura), și așa pregăteam totul pentru tors.

D.B.: Ce a însemnat și ce înseamnă meșteșugul țesutului pentru dumneavoastră?

I.Ț.: Meșteșugul țesutului a fost dintotdeauna pentru mine un refugiu, un loc în care mă regăsesc.

La Ibănești avem un mic muzeu pe care l-am amenajat în casa în care au locuit socrii mei, casă ce are peste 90 de ani și este acoperită cu stuf. Îmi doresc ca acest meșteșug să aibă continuitate pentru că, pe vremea mea, nimeni nu se putea lipsi de acest meșteșug, era necesar în toate gospodăriile. Tare mi-a mai plăcut și mi place să țes.

D.B.: La ce fel de război lucrați? În câte ițe ați țesut și ce elemente/piese de port popular sau ce textile care împodobesc interiorul țărănesc ați confecționat?

I.Ț.: Am țesut și țes în două și în patru ițe. Am făcut catrințe, „chinghișoare” (chingă, brâu) pentru copii și adulți, ciorapi, macaturi etc. Lucrez la războiul orizontal, la stative și la războiul vertical, la gherghef.

D.B.: Mai sunt tineri interesați de arta țesutului? Aveți ucenici care să ducă mai departe

tehnicele și procedeele de lucru ale țesăturilor în război, țesături cu străvechi tradiții?

I.Ț.: De-a lungul timpului am avut mulți ucenici pentru că în fiecare an am colaborat cu elevii Școlii din Ibănești. În vara anului trecut, doi elevi de la Școala din Ibănești, ucenici de-ai mei, au câștigat la Olimpiada Meșteșugarilor de la Sibiu premiul al II-lea și al III-lea: țesătură la război pe orizontală (stative), locul al II-lea a fost luat de Racu Iasmina de la Școala „Ștefan cel Mare” din Ibănești, care este în clasa a VII-a, iar locul al III-lea la țesătură pe verticală a fost luat de Hornea Marius de la Școala „Ștefan cel Mare” din Ibănești, care e tot în clasa a VII-a.

Acest meșteșug i l-am transmis și nepotului meu de pe frate, Viorel Aiacoboaie, și soției Mihaela, pe care i-am inițiat de mai bine de 20 de ani. Împreună lucrăm la războaie vechi, de peste 60 de ani, și suntem aproape nelipsiți de la Târgul Meșterilor Populari de la Botoșani.

Prin dialogul prezentat în rândurile de mai sus, putem demonstra faptul că tanti Ileana valorifică și păstrează specificul local ca sursă de originalitate ce reprezintă particularitățile specifice acestor meleaguri.

Constantin CIUBOTARIȚA, Tezaur uman Viu

Constantin Ciubotarița este născut în Joldești, comuna Vorona, județul Botoșani. Satul Joldești este un sat cu o adevărată valoare istorică, pentru că este locul în care mama marelui poet Mihai Eminescu, Raluca Iurașcu (căsătorită Eminovici), s-a născut și a trăit o perioadă de timp. La fel ca și în celelalte zone etnografice, și în zona Botoșaniului, meșteșugul prelucrării pieilor și blănurilor a fost unul dintre cele mai răspândite meșteșuguri. Îndeletnicire străveche, cu o îndelungată tradiție, prelucrarea pieilor și blănurilor, putem spune că s-a practicat încă din cele mai vechi timpuri.

Constantin Ciubotarița este cunoscut la târgurile meșterilor populari din țară ca badea Costică de la Joldești. Vesel, plin de viață, cu întruchiparea dacului adevărat, a strămoșilor săi și ai noștri, cu fluierașul la purtător, badea Costică ne reamintește de cele două caracteristici esențiale, și anume: unitate și continuitatea.

Daliana Bejan: De când și de la cine ați învățat meșteșugul prelucrării pieilor și blănurilor?

Constantin Ciubotarița: Acest meșteșug l-am învățat de mic copil, de la tatăl meu și de la rudele paterne, mai exact de la unchiul Mihai și Neculai Ciubotarița. Mă puneau să scot pieile de la butoi (de la curățat), să le scutur cu bățul de rumeguș, să întind lăbuțele (picioarele) pentru a le putea rade. După ce am crescut mai mare am învățat să cos la dosuri de căciulă, să măsoar și să croiesc. Tot din copilărie am învățat că la fețele căciulilor se face o altă cusătură care nu este asemănătoare cu cea de la dos. Să știți că până se ajunge la prezentarea produsului finit sunt de parcurs diferite etape necare prelucrării pieilor, precum: sărat, spălat, decărnat, dubit sau argăsit, scos de la dubit, uscat, ras, cromat, vopsit etc., procesul fiind diferit în funcție de culoarea pieilor, care pot fi negre, brumării etc.

D.B.: În prezent de unde procurați materia primă, mai exact pieile?

C.C.: Cumpărăm pieile de la ciobanii din județ și confecționăm căciuli moldovenești, capuri și costume de urși, brâie etc.

D.B.: Ce înseamnă acest meșteșug pentru dumneavoastră?

C.C.: Acest meșteșug îmi amintește de copilărie, îmi amintește de tata și de unchii mei. Etapele de prelucrare a pieilor erau mai complicate pentru un copil, dar cu ajutorul celor mari întotdeauna reușeam să le duc la bun sfârșit, fapt ce m-a ajutat tot restul vieții.

D.B.: Ce înseamnă fluierul pentru dumneavoastră?

C.C.: Mergând cu tata pe la târguri, într-o zi am văzut un om cu fluierașe, era de prin zona Maramureșului. Eu mi-am dorit, înainte de a cânta la fluier, să cânt la acordeon. Am încercat să cânt de mai multe ori la

acordeon, dar mi s-a părut cam greu și am renunțat. Însă, acea persoană din Maramureș m-a întrebat dacă nu vreau să-mi dea un fluier. I-am zis că aș vrea un fluier, dar care să cânte singur. Un timp nu l-am mai văzut pe acest om. Abia după patru ani ne-am reîntâlnit și, la fel ca prima dată, a vrut să-mi dea un fluier. Avea vreo cinci fluieri mai scumpe. A cântat la toate cele cinci, dar mi-a plăcut mie unul mai mult. Eu nu l-am vrut pe gratis, am negociat și așa mi-am luat primul fluieraș. Mi-am pus fluierul în buzunarul vestonului și am plecat către casă, gândindu-mă la acei ciobani de pe vârfurile munților care își cântă bucuriile și tristețile zi de zi. Așa am început eu să cânt la fluier. Cântecel le aveam în minte de mic copil, dar pot spune că abia la vârsta de 35 de ani am „descifrat” primul cântec, „Coașa”. Când eram mic stăteam între muzicanți, era fanfară în sat, eram prezent la nunți, la baluri și dacă îmi plăcea un cântec, îl fredonam în minte câte o săptămână jumătate, două. Pot spune că și cântatul la fluier este moștenire de familie, pentru că străbunicul de pe tată, Vasile Ciubotarița, a cântat la fluier.

D.B: Știu că vă doriți să terminați construcția unui atelier. Cu ce gânduri ați început acest atelier? Mai sunt tineri interesați de acest meșteșug?

C.C.: Da, de câțiva ani lucrez la amenajarea unui atelier. Mi-am dorit și îmi doresc să fie un spațiu bine organizat în care elevii, tinerii și oamenii iubitori de artă populară, atât din zona Botoșaniului, cât și din alte județe să poată descoperi ce înseamnă prelucrarea pieilor și a blănurilor. Să aibă ocazia să mânuiască și să cunoască uneltele precum: cada, stativul de ras piei, gripca, scafa, laiterul, plăcile de întins pieile, degetarul, calapoade etc.

Când merg la târguri mai fac demonstrații și sunt bucuros că vin copii și se uită, sunt curioși. Când am ocazia să particip la ateliere organizate cu elevii, să știți că majoritatea îmi pun întrebări.

Eu am trei copii, doi băieți și o fată. Toți copiii cunosc etapele prelucrării pieilor și blănurilor, nu lucrează ca mine, dar știu tot ceea ce fac eu, pentru că de mici i-am pus la treabă. Dorința mea este să fac

cunoscut acest meșteșug cât mai multor persoane.

Prin meșteșugul practicat de Constantin Ciubotarița, descoperim gândirea și traiul înaintașilor noștri, totodată regăsim și acele structuri identitare necesare pentru păstrarea și dezvoltarea culturii naționale.

Zona etnografică a Botoșanilor are și astăzi plaiuri binecuvântate, plaiuri în care mai există meșteri populari purtători și păstrători ai tradițiilor, plaiuri care încă se bucură de datinile și obiceiurile de altădată.

Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul...”

Ediția a XLII-a, 14-15 iunie 2023

Lustina IRIMIA-CENUȘĂ

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, cu sprijinul Consiliului Județean Botoșani, în parteneriat cu Fundația Culturală „Hyperion - Caiete Botoșănene” și alături de Societatea Culturală „Raluca Iurașcu” Vorona și Asociația Culturală ROCADE din Cluj-Napoca au organizat cea de-a XLII-a ediție a Concursului Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul...”.

Concursul se desfășoară anual, pe trei secțiuni - Carte publicată, Poezie în Manuscris și Interpretare Critică a Operei Eminesciene - și are ca scop descoperirea tinerelor talente literare. La această ediție au fost înscrise 6 cărți la secțiunea CARTE PUBLICATĂ, 25 de grupaje de poezie la secțiunea POEZIE ÎN MANUSCRIS și 5 eseuri la secțiunea INTERPRETARE CRITICĂ A OPEREI EMINESCIENE.

Din juriu au făcut parte: Simona Modreanu, Cassian Maria Spiridon, Aurel Ștefanachi, Nicolae Panaite, Adi Cristi, Nicolae Tzone, Valentin Ajder, Gavril Țărmure, Vasile Spiridon, Marius Chelaru, Valentin Talpalaru, Leo Butnaru, George Vulturescu, Ioan Radu Văcărescu, Alice Valeria Micu, Șerban Axinte, Alexandru Ovidiu Vintilă, Remus Octavian Câmpan, Gellu Dorian și Nicolae Corlat.

Printre invitați s-au numărat: Lucian Vasiliu, Paul Gorban, Vianu Mureșan, Arcadie Suceveanu, Costel Nedelcu, Adrian Popescu, Elena Ivanca, Sorina Rîndașu, Ion Mureșan, Vasile Ursachi și scriitorii botoșăneni.

Au fost alături de organizatori edituri, reviste literare și uniuni ale scriitorilor, care au oferit premiile câștigătorilor: editurile Junimea, Timpul, Vinea, Charmides, TipoMoldova, Alfa, Eikon, 24 ore, Uniunea Scriitorilor din România - filiala Iași, Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova, Radio Iași, Festivalul ROCADE și

revistele literare Convorbiri literare, Apostrof, Expres cultural, Ateneu, Scriptor, Poezia, Euphorin, Revista literară, Alecart, Bucovina literară și Hyperion.

Mulțumiri pentru susținere și sponsorizare se îndreaptă către Grupul de Distribuție ETA SRL, Senese S.R.L., Hidroplasto S.R.L., Casa Dragalina S.R.L., Cotnari S.A., Voronskaia.

Evenimentul cultural a început pe 14 iunie cu sosirea invitaților, apoi, de la ora 14, a fost semnat procesul-verbal de jurizare, iar la ora 16:30, pe Pietonalul Unirii din Botoșani, a avut loc un recital de muzică și poezie cu participarea poezilor invitați, stand de carte stradal, prezentare de cărți și de reviste. Totodată, s-a lansat și Antologia „Porni Luceafărul...” 2022, care conține textele câștigătorilor ediției precedente.

În data de 15 iunie, la ora 9 s-au depus coroane de flori la bustul poetului din Parcul „Mihai Eminescu” Botoșani, apoi delegația s-a îndreptat spre Vorona, unde a vizitat expoziția de pictură „Dor de Eminescu” a profesorului Ioan Livadaru, iar la Centrul Cultural Vorona a avut loc un spectacol extraordinar de muzică și poezie pregătit de gazde, care a convins încă o dată că Vorona își merită cu prisosință locul de comună culturală a României, prin oamenii deosebiți, talentați, inimoși și implicați, dar și prin buna gospodărire a primarului Aurel Ștefan. Tot acolo au fost prezenți cu expoziții creatorii de artă populară din localitate: Valentin Matraș (împletituri), soții Emilia și Constantin Ciubotarița (pielărit), Elena Axinte (încondeiat ouă) și Gheorghe Țugui (măști tradiționale). Vizita la Vorona a continuat la Fondul de Carte Veche de la Mănăstirea Vorona.

La ora 17 a început Festivitatea de Premiere a Concursului Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul...”, ediția a XLII-a, în sala „Mihai Eminescu” a Hotelului Rapsodia din Botoșani, unde, de asemenea a avut loc un recital de poezie și muzică, cu participarea extraordinară a actriței botoșănene, angajată a Teatrului Național din Cluj-Napoca, Elena Ivanca și a cantautorului Șerban Axinte.

Au fost alături în recitalurile muzicale tineri talentați din Botoșani: Ilinca Grumeza (flaut, clasa a VI-a, Liceul de Arte „Ștefan Luchian” din Botoșani),

Maria Dupu (chitară clasică, clasa a VI-a, Liceul de Arte „Ștefan Luchian” din Botoșani), Patrick Mihail Petrescu (vioară, clasa a VIII-a, Liceul de Arte „Ștefan Luchian” din Botoșani), Andrei Pițu (chitară clasică, clasa a XI-a, Liceul de Arte „Ștefan Luchian” din Botoșani), Teodor Felicanu (recitator, clasa a VIII-a, Liceul de Arte „Ștefan Luchian” din Botoșani), Sebastian Sandu (pian, clasa a XI-a, Palatul Copiilor Botoșani), Clara Dascălu (vioară, clasa a VIII-a, Palatul Copiilor Botoșani) și Alexandra Marițencu (pian - Liceul de Arte „Ștefan Luchian” Botoșani). Mulțumim doamnelor director Beatrice Păpădie de la Liceul de Arte „Ștefan Luchian” Botoșani și doamnei director Mihaela Epure de la Palatul Copiilor Botoșani pentru sprijin!

LAUREAȚI

Secțiunea CARTE PUBLICATĂ

1. *Ioana Bălancea* (Iași) – Premiul Asociației Culturale ROCADE și Premiul „Horațiu Ioan Lașcu” al Uniunii Scriitorilor – Filiala Iași
2. *Maria Ivanov* (Chișinău) – Premiul Asociației Culturale ROCADE și Premiul Radio Iași

Secțiunea POEZIE ÎN MANUSCRIS

1. *Maria-Carmen Săcăluș* (Recaș, Timiș) – Premiul Editurii Junimea și Premiile revistelor Scriptor, Convorbiri Literare și Hyperion
2. *Raluca-Antonia Ilie* (Suceava) – Premiul Editurii Charmides și Premiul revistei Euphorion
3. *Andreea Duduman* (Suceava) – Premiul Editurii Tipo Moldova și Premiul revistei Revista Literară
4. *Ioana Prisăcariu* (Iași) – Premiul Editurii Eikon și Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova
5. *Amelia Mayer* (Suceava) – Premiul Editurii 24 ore și Premiul Revistei Poezia
6. *Lavinia Zamă* (Suceava) – Premiul Editurii Vinea și Premiul Revistei Steaua
7. *Alexia Plăcintă* (Suceava) – Premiul Editurii Alfa și Premiile revistelor Expres cultural și Bucovina Literară
8. *Maria Moscaliuc* (Suceava) – Premiul Editurii Timpul și Premiul Revistei Poezia
9. *Ana Pasanciuc* (Suceava) – Premiul revistei Apostrof
10. *Nicoleta Florescu* (Suceava) – Premiul revistei Poesis
11. *Adelina-Georgeta Dozescu* (Timișoara) – Premiul revistei Hyperion
12. *Bogdan Napa* (Iași) – Premiul revistei Ateneu
13. *Paul Ungureanu* (Suceava) – Premiul revistei Alecart

Secțiunea INTERPRETARE CRITICĂ A OPEREI EMINESCIENE

1. *Sara-Maria Paraschiv* (Iași) – Premiul revistei Hyperion
2. *Iasmina Busuioc* (Iași) – Premiul revistei Poesis

Laureații ediției din acest an vor avea textele din concurs publicate în revistele literare care au acordat premiile, iar cei care au premii de editură vor avea volume de debut publicate, dar și în antologia „Porni Luceafărul...” din 2023 pe care Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani o va lansa în iunie 2024.

Pe parcursul acestor zile în care am marcat 134 de ani de la trecerea la cele veșnice a poetului botoșănean Mihai Eminescu, organizatorii au încercat să realizeze întâlniri de și pentru suflet, care s-au desfășurat sub semnul dragului de artă, de frumos, de poezie și de Eminescu! Mulțumiri tuturor celor care ne-au fost alături!

Un mormânt ce-și așteaptă eroul

Ioan IAȚCU

Fig. 1. Corneliu Serghievici

(după Petre Otu, Octavian Liviu Șovan, op. cit., în Forum Cultural, 2008 (28), p. 8)

În anii 2007-2008, la Botoșani, în revista „Forum Cultural”, sub semnăturile istoricilor Petre Otu și Octavian Liviu Șovan apărea un articol științific, defalcat în trei părți, despre sfârșitul tragic al colonelului Corneliu Serghievici (Fig. 1). Este de remarcat faptul că cei doi istorici au optat pentru forma Serghievici, iar nu Serghievici, așa cum reiese din documentele oficiale. Într-un alt articol apărut la scurt timp, ce reia aceeași temă, numele generalului este redat în forma corectă: Serghievici.

Însă primul care a amintit despre drama generalului a fost veteranul Victor Isac, un cunoscut cărturar din Hunedoara, care, la 30 aprilie 1995, semna câteva frânturi din amintirile sale despre frontul din Moldova, puse sub titlul „Preliminarii la Armistițiul de la 23 August 1944”.

Personajul principal al istorisirii noastre s-a născut la Gorbănești (Botoșani), la 16 iulie 1891, în familia lui Constantin și Ecaterina Serghievici.

La 11 aprilie 1916, Corneliu s-a căsătorit cu Ecaterina Zamfirescu din Botoșani. Cuplul a avut două fete, ambele născute în aceeași localitate: Cornelia-Ecaterina (12 decembrie 1916) și Maria-Elena-Viorica (18 noiembrie 1919).

Corneliu Serghievici a urmat studiile liceale la Botoșani. Ulterior, începând cu 1910, a studiat la Școala militară de infanterie de la Anklam (Germania). În contextul celui de-al Doilea Război Balcanic (1913), a participat la campania de la sudul Dunării. În timpul Primului Război Mondial, în fruntea companiei de cicliști, a luat parte la operațiunile militare din Transilvania, Muntenia (Neajlov-Argeș), sud-vestul Moldovei (Oituz), Basarabia (Cetatea Albă) și Ungaria.

Cât timp a activat la Botoșani, în perioada interbelică, maiorul Corneliu Serghievici s-a implicat în viața cetății prin activitatea desfășurată în cadrul conferințelor Ateneului Român. El aborda cu predilecție teme ce tratau spionajul militar ca armă de luptă.

În al Doilea Război Mondial, în fruntea Brigăzii 7 din cadrul Diviziei 7 infanterie, participă la operațiunile de pe Frontul de Răsărit (Cotu Donului). În 1943, este înaintat de la gradul de colonel la cel de general de brigadă. Ultima secvență din cariera sa militară se petrece pe Frontul din Moldova (aprilie 1944). În urma refuzului de a executa un atac asupra pozițiilor rusești cu unități din Divizia 20 Infanterie, acțiune ce ar fi dus la pierderea nejustificată a sute de vieți omenești,

ofițerul a fost destituit și înlocuit de la comanda unității. Conștient că va fi judecat sub învinuirea de trădare, el preferă să-și pună capăt zilelor, împușcându-se în inimă, în după-amiaza zilei de 28 aprilie 1944. În cele două scrisori care s-au păstrat (cea de-a treia, adresată mareșalului Ion Antonescu, neputând fi identificată), din care una adresată șefului Statului Major al Diviziei 20, iar alta familiei, colonelul își exprima dorința de a fi îngropat la mănăstirea Războieni (Neamț), urmând ca, după încheierea ostilităților, rămășițele pământești să-i fie transferate la Botoșani și reînhumate alături de părinți și de fiica sa, Cornelia-Ecaterina .

*

În Cimitirul „Pacea” de la marginea vestică a orașului, se mai păstrează și astăzi mormântul pe care generalul-erou și l-ar fi dorit ca loc de odihnă veșnică (Fig. 2). Acesta se localizează pe latura de nord a bisericii, fiind poziționat la aleea principală.

Fotografiile păstrate pe monumentul funerar ne permit să admirăm chipurile părinților generalului, iar din lectura textului abia lizibil aflăm și perioada în care ei au trăit.

Tatăl, Constantin Serghievici (Fig. 3), s-a născut în 24 decembrie 1857 și a trecut la cele veșnice la 5 martie 1931 (Fig. 5/a). În fotografie el ne apare purtând în piept două decorații, din care una este Ordinul „Coroana României” în grad de Cavaler. Distincția, care se acorda funcționarilor civili pentru servicii aduse statului, i-a fost conferită de regele Ferdinand I, în anul 1925 . La momentul decorării tatăl eroului nostru era „casier general șef la primăria orașului Botoșani”, funcție pe care a îndeplinit-o în perioada 1919-1928 . Datorită importanței sale, ordinul „Coroana României” a fost așezat pe o poziție superioară față de cealaltă decorație, care, din cauza neclarității imaginii, nu a putut fi identificată.

Despre mama ofițerului, Ecaterina (Fig. 4), - nume care îi va marca destinul, fiind purtat de soție, dar și de prima fiică - aflăm că s-a născut în 30 octombrie 1858 și a trecut la cele veșnice la 15 februarie 1940. A activat ca institutoare la diverse școli din județul Botoșani (Călugăreni, Răchiți). Din fotografie putem

Fig. 2. Portretul lui Constantin Serghievici aflat pe monumentul funerar (foto autor)

Fig. 3. Portretul Ecaterinei Serghievici aflat pe monumentul funerar (foto autor)

surprinde trăsăturile ei frumoase, accentuate de o atitudine demnă și sobră.

Probabil că de la ea fiul a moștenit o serie de trăsături psihologice pe care locotenent-colonelul Teetzmann, comandantul școlii de la Anklam, le consemna cu multă atenție atunci când își caracteriza elevul: „un tânăr care știe ce țintă urmărește, al cărui caracter e cu mult mai tare decât acela corespunzător anilor săi”. Și, poate că tot de la ea, Corneliu a primit o bună educație, pentru că același ofițer german ne spune că tânărul cadet botoșănean „în societate se poartă camaraderește și bine crescut”. Paleta de calități ale elevului este completată de colonelul Reichenan, comandantul Regimentului 5 Infanterie Westfalic, care nota astfel: „purtarea sa este ireproșabilă, în societate este plin de atenții, modest”.

Despre fiica cea mare a generalului, Cornelia (alintată Corneluța), dispărută în floarea vârstei, avem cunoștință că nu a fost înmormântată la Botoșani, ci la Comarnic. Ea a trecut la cele veșnice în 1941, la vârsta de 25 de ani (Fig. 5/b). Prezența soților Serghievici la Comarnic, o stațiune climaterică prahoveană, unde de altfel se afla și un hotel la care ei obișnuiau să se cazeze, datează din 1929. Probabil că deseori vizite aveau drept scop tratarea afecțiunii de care tânăra suferea. În scrisoarea-testament adresată șefului Statului Major, generalul Serghievici cerea să fie înhumat cu „toate documentele din buzunarul de la piept al vestonului, în care se găsea și fotografia primului copil”.

Datorită stării de război în care se țara se afla, reînhumarea Corneliei la Botoșani nu credem să fi avut loc. Așadar, generalul și-ar fi dorit ca osemintele copilei să fie reunite alături de ale sale în mormântul părintesc de la Cimitirul „Pacea”.

*

Dacă primul pas a fost realizat, și anume cel de identificare a mormântului părinților, cel de-al doilea pas revine a fi făcut de către autoritățile civile (Oficiul Național Pentru Cultul Eroilor, Primăria Municipiului Botoșani) în colaborare cu cele ecleziastice (Biserica Ortodoxă Română). Doar ele sunt în măsură să

îndeplinească ultima dorință a unui erou botoșănean, general al armatei române și victimă directă a celei mai mari conflagrații mondiale.

Fig. 4/a-b. Ferpapere din ziarul „Universul”

(anul XLIX, nr. 73, miercuri, 18 martie 1931;
anul LX, nr. 162, joi, 17 iunie 1943, p. 7)

Fig. 5. Mormântul soților Constantin și Ecaterina Serghievici, în situația din 2022 (foto autor)

¹ Petre Otu, Octavian Liviu Șovan, Aprilie 1944 – Un general botoșănean se sinucide (1), în „Forum Cultural”, anul VII, nr. 4, decembrie 2007 (27), p. 8-11; lidem, Aprilie 1944 – Un general botoșănean se sinucide (2), în „Forum Cultural”, anul VIII, nr. 1, martie 2008 (28), p. 8-10; lidem, Aprilie 1944 – Un general botoșănean se sinucide (3), în „Forum Cultural”, anul VIII, nr. 2, iunie 2008 (29), p. 14-18. Studiile au fost utilizate și de către veteranul Lazăr Lădăriu în relatările sale. Acesta a făcut parte din unitatea comandată de generalul Serghievici, vezi Două destine în vâltoarea vremii!, în „Cuvântul”, anul XXXVI, nr. 231 (6439), vineri, 28 noiembrie 2014, p. 1, 3.

² Petre Otu, Octavian Liviu Șovan, Drama generalului Serghievici, în „Magazin istoric”, anul XLIII, nr. 2 (53), februarie 2009, p. 13-18.

³ „Cotidianul”, anul IV, nr. 8 (40), vineri, 25 august 1995, p. 6.

⁴ Petre Otu, Octavian Liviu Șovan, op. cit., în „Forum Cultural”, 2007 (27), p. 8-11.

⁵ *Ibidem*, p. 8-10.

⁶ Tiberiu Crudu, Cornelii Serghievici: Spionajul ca armă de luptă în războaiele de astăzi, 1 iunie, 1924, în „Revista Moldovei”, anul IV, iulie-august-septembrie 1924, nr. 3-4-5, p. 43-45.

⁷ „Curentul”, anul XVI, nr. 5425, joi, 25 martie 1943, p. 4.

⁸ Petre Otu, Octavian Liviu Șovan, op. cit., în „Forum Cultural”, 2008 (29), p. 16-17.

⁹ „Monitorul Oficial”, nr. 146, 7 iulie 1925, p. 8055.

¹⁰ „Informatorul”, anul V, duminică, 8 martie 1931.

¹¹ Petre Otu, Octavian Liviu Șovan, op. cit., în „Forum Cultural”, 2007 (27), p. 9.

¹² *Ibidem*.

¹³ „Universul”, anul 60, nr. 162, 17 iunie 1943, p. 7.

¹⁴ „Viitorul”, anul XXI, nr. 6437, marți, 30 iulie 1929, p. 3.

¹⁵ Petre Otu, Octavian Liviu Șovan, op. cit., în „Forum Cultural”, 2008 (29), p. 16.

Ograda cu ii și sânzienne

Daliana BEJAN

Pe data de 24 iunie 2023, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, instituție publică de cultură aflată în subordinea Consiliului Județean Botoșani, le-a dat întâlnire persoanelor iubitoare de tradiții și frumos în „Ograda cu ii și sânzienne”, mai exact în ograda Complexului Muzeal Botoșani de pe strada Doboșari

În cadrul acestei activități, invitată specială a fost Stela Botez, artist din Republica Moldova, care ne-a purtat prin povestea vieții Fetei cu cobza, cu ajutorul textelor, costumelor și cântecelor ei. Totodată, în „Ograda cu ii și sânzienne” a fost un atelier

prof. Andreea Suceveanu: Denisa Havîrneanu, Iustina Lipovanu, Giulia Ursu, Sofia Moruzi și Daria Moruzi. De asemenea, a avut loc și un moment artistic susținut de cinci eleve ale Școlii Populare de Arte „George Enescu” din Botoșani, profesor coordonator Alexandra Trofin-Ojog: Amalia Patronic, Andreea Macuc, Daria Zaharia, Ecaterina Curcuță și Paula Rusu.

Tot pe 24 iunie 2023, în „Ograda cu ii și sânzienne” a avut loc lansarea Revistei Centrului

de împletit coronițe, expoziție de cămăși tradiționale, prezentare - devenirea cămășii, cât și momente artistice susținute de colaboratori ai Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, după cum urmează: Celina Gherghelaș, Valentina Tîpa Lulciuc, Trifan Bălăucă, Rareș Prisacariu, Elisabeta Șeremet, Denisia Georgiana Sănduleac, Teodora Grumeza, Teodor Gireadă, Anda Hîrjoi, Alexandra Hoidrag, Codruț Victor Știrbu, Denisa-Nicola Măntăluță, Anastasia Elena Ailoaie, Alexandra Andronic, Mihnea Apopei, Sarah-Antonia Gavril, Maria Denisa Baitanciuc, Tony Toma, precum și elevi din cadrul „Atelierului de muzică”, coordonat de

Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, Nr. 1-2 (69-70) – 2023 (Anul XVIII) – „Țara de Sus”. Bucuria a fost dublată de inaugurarea „Hambarului cu comori” – o colecție privată impresionantă care aparține domnului Gheorghe

lavorenciuc și care merită vizitată. De altfel, ca și întreg spațiul Complexului Muzeal Botoșani, care poate fi asemănat cu un loc de poveste.

Alături de noi, au contribuit la realizarea acestei activități mulți oameni iubitori de frumos, fapt pentru care se cuvine să vi-i facem cunoscuți și dumneavoastră: gazda noastră, care a fost domnul Gheorghe lavorenciuc, sponsorul frumos mirositor - Cozonacul Domnesc Botoșani, Direcția pentru Agricultură Județeană Botoșani - instituție care a donat baloții de fân, doamna profesor Genoveva Dolhescu, din cadrul Liceului de Artă „Ștefan Luchian” Botoșani, pentru lucrările de artă expuse, meștera

populară Maria Zoițanu din Mihai Viteazu, comuna Ungureni, care ne-a împrumutat câteva cămăși din colecția dumneai pentru a le expune, în cadrul expoziției de cămăși contribuind și meștera populară Doina Mihalache din Vorona, doamna Minodora Iftimie, din Sârbi, comuna Vlăsinești, care a donat câteva piese de artă populară instituției noastre, regăsindu-se în acest cadru frumos: covorul, carpetele cu franjuri, perna și față de pernă brodată. De mare nădejde au fost și doamnele care au completat cu bucate alese mesele din ogradă și toți cei care au venit cu flori și buchete de sânziene.

Festivalul Internațional al Cântecului, al Jocului și al Portului Popular „Vasile Andriescu”, ediția a XVI-a

Iustina IRIMIA-CENUȘĂ

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, instituție publică de cultură aflată în subordinea Consiliului Județean Botoșani, în colaborare cu Primăria și Consiliul Local al Municipiului Botoșani, a organizat Festivalul Internațional al Cântecului, al Jocului și al Portului Popular „Vasile Andriescu”, ediția a XVI-a.

2 iulie a fost o zi importantă pentru folclorul botoșănean, zi în care ansamblurile și formațiile din județ s-au întâlnit la Botoșani să celebreze dansul popular. Cele 17 formații din județ, alături de invitații acestei ediții, au pornit de la ora 16 într-o paradă a costumelor populare, printre picături de ploaie. Frumusețea ansamblurilor și a diversității de costume a putut fi admirată de către public pe traseul: Bulevardul Mihai Eminescu, Str. Octav Onicescu, Calea

Națională, Str. Cuza-Vodă, Str. Marchian, Bulevardul Mihai Eminescu.

Începând cu ora 17, când vremea s-a îmbunătățit, s-a dat startul momentelor coregrafice pregătite, dar nu înainte de a primi încurajări din partea oficialităților (doamna președinte a Consiliului Județean Botoșani – Doina Elena Federovici, doamna deputat Alexandra Huțu, doamna subprefect Paula Elena Berențan, domnul consilier județean Constantin Pătrăuceanu) și a juriului etapei-concurs: Ion Oloieru – dirijor al Orchestrei „Rapsozii Botoșanilor – Ioan Cobâlă”, Costinel Leonte – coregraf al Ansamblului Profesionist „Ciprian Porumbescu” din Suceava și Daliana Bejan – referent în cadrul Centrului de Creație Botoșani.

Pe scena festivalului au evoluat și încântat publicul 17 ansambluri laureate prezente din 19 participante

în etapa-concurs, care au venit în fața publicului cu momente coregrafice și muzicale specifice fiecărei subzone folclorice a județului Botoșani. Laureatii și participanții acestei ediții au fost: Ansamblul „Datina” din Botoșani, Ansamblul Folcloric „Stejărelul-Vlăstarele lui Enescu” Dumeni, Formația de dansuri populare a Ansamblului „Vatra Satului” Albești, Formația de jocuri populare a Ansamblului Folcloric „Flori de Busuioc” Trușești, Ansamblul folcloric „Pescărușii Suliței” Sulița, Formația de jocuri populare a Ansamblului Folcloric „Floarea Soarelui” Săveni, Formația de jocuri populare a Ansamblului Folcloric „Plaiuri Conceștene” Concești, Formația de jocuri populare a Ansamblului „Flori de Măr” Curtești, Formația de jocuri populare a Ansamblului Folcloric „Todireanca” din Todireni, Formația de dansuri populare a Ansamblului „Cununa Bălușeni” Bălușeni, Formația de jocuri populare a Ansamblului Folcloric „Flori de Corn” Corni, Formația de jocuri populare „Dor de Doina” Cristești, Formația de jocuri populare a Ansamblului Folcloric „Hora Dângeneană” Dângeni, Ansamblul Folcloric „Dor de Plaiuri Corlățene” Corlăteni, Formația de jocuri populare a Ansamblului „Grăușorul” Hănești, Formația de dansuri populare a

Ansamblului „Cordăreanca” Cordăreni și Formația de dansuri populare a Ansamblului „Zorile” Havârna.

Atmosfera a fost completată cu minunatele suite de dansuri și momente artistice, aduse pe scena de la Botoșani de invitații din Maramureș - Ansamblul „Cercănelul” din Borșa, Neamț - Ansamblul „Codrii Neamțului” și Vaslui - Ansamblul „Hora Vasluiului”.

Ediția a XVI-a a Festivalul Internațional al Cântecului, al Jocului și al Portului Popular „Vasile Andriescu” și-a atins scopul său, Centrul Creației reușind la finalul acesteia să aibă o imagine clară a modalităților în care folclorul coregrafic a evoluat în județul Botoșani, astfel că, pe viitor, atenția va fi îndreptată către ajutorarea instructorilor și a coordonatorilor acestor formații și ansambluri.

Mulțumiri pentru sprijinul logistic: Prefecturii Botoșani prin instituțiile din subordine: Inspectoratul de Poliție Județean Botoșani, Poliția Locală Botoșani, Poliția Rutieră Botoșani, Inspectoratul Județean de Jandarmerie Botoșani, Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență Botoșani și Primăriei Municipiului Botoșani prin toate direcțiile.

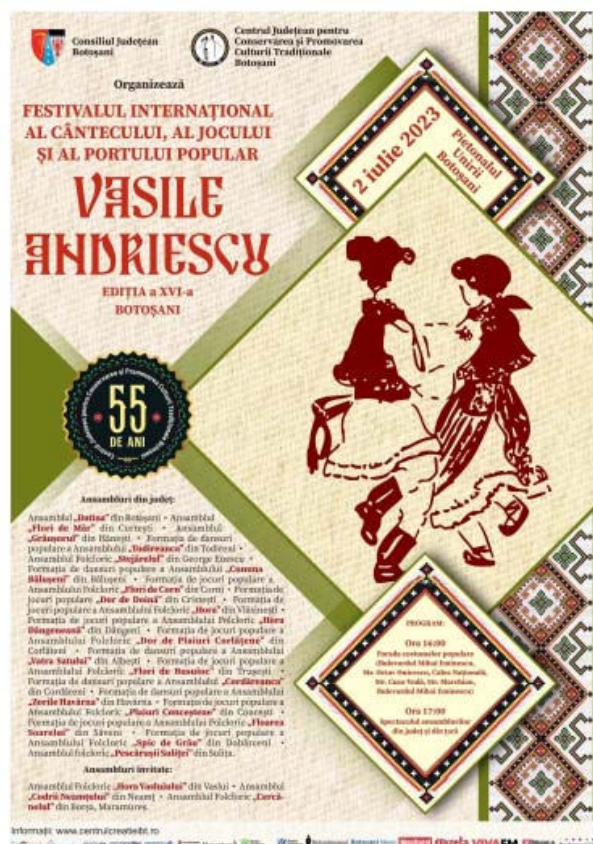

Au fost alături de noi producătorii locali: Cozonacul Domnesc din Botoșani (Gabriela Mateiuc), Ferma Apicolă Marineac - Durnești, Botoșani (Iustin Marineac), Viofanny - Cașcaval & Buric de Săveni (Viorel Șfabu), Asociația Mierea Bună Dorohoi (Corneliu Maftei), domnul Liviu Leonte din Dersca - Asociația Mierea Bună Dorohoi, meșterii populari: Iacinschi Eusebiu din Botoșani - ceramică de tip Kutu, Ciubotarița Emilia și Constantin din Joldești, Vorona, Botoșani (prelucrare piei și blănuri), Matei Camelia din Adășeni, Botoșani (cusături tradiționale), Cobâlă Letizia din Adășeni, Botoșani (cusături tradiționale), Ursulean Mariana - Bucecea, Botoșani (meșteșugul încondeierii ouălor), Alexa Constantin din Botoșani (icoane pictate pe lemn), Alexa Condratov Lidia și Marcel din Botoșani (tablouri și icoane pictate pe sticlă), Țîmpău Costel Zaharia - Sarafinești, Corni, Botoșani (confecționare măști populare) și artizanii: Silion Georgeta și Dumitru din Tocileni Botoșani (confecționare păpuși), Vatavu Olimpia din Botoșani (impletitori din sfoară), Bujoreanu Ștefania din Botoșani (icoane din mărgelă) și Zaharia Cristi din Botoșani (confecționare păpuși din ceramică).

Mulțumiri către toți cei care au sprijinit buna desfășurare a acestui eveniment cultural prin care se

cinstește memoria regretatului coregraf botoșănean, Vasile Andriescu, cel care timp de trei decenii a fost angajat al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale din Botoșani și și-a dedicat întreaga viață cercetării și punerii în scenă a jocului tradițional botoșănean.

Cobza în specificul local de practică a muzicii tradiționale din Țara de Sus

Istoric, clasificare și caracteristici în contextul folclorului muzical instrumental

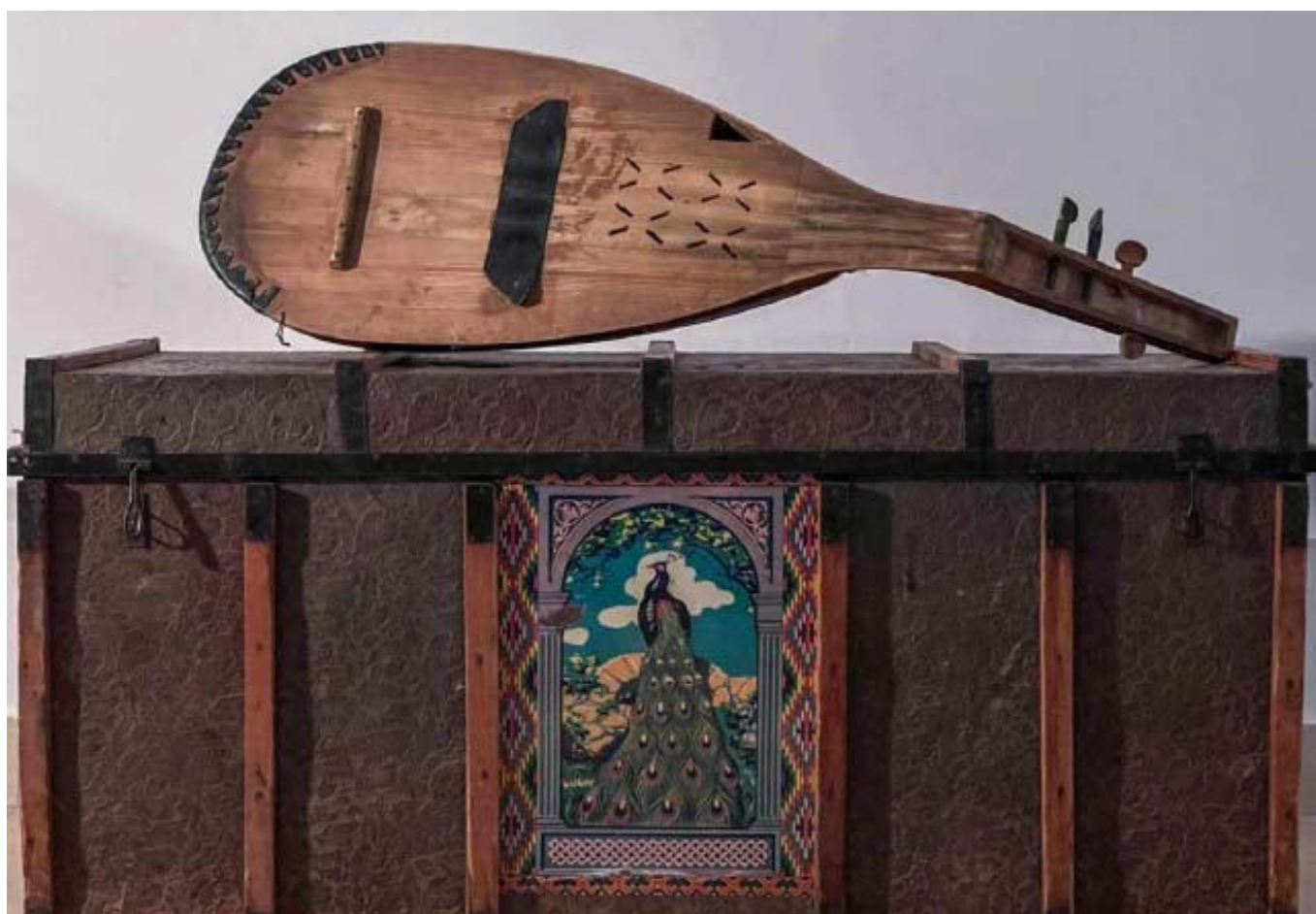
Ciprian IACINSCHI

Cobza este un instrument muzical tradițional netemperat, cu coarde ciupite și cu sunete ușor distorsionate emise de coardele libere, care face parte din familia lăutei și este alcătuită din cutia de rezonanță, gât și coarde. Interesant de precizat este faptul că în revista „Arhiva istorică” din București, în anul 1865, Bogdan Petriceicu Hașdeu, unul dintre marii folcloriști ai sec. XIX, afirma că, pe la începutul sec. al XVIII-lea, cobza era formată dintr-o jumătate de dovleac, peste care se întindea o piele de animal (posibil din piele de capră pentru rezonanță).

Folcloristul și dirijorul George Sârbu, botoșănean la origini, preciza în lucrarea sa, Folclor muzical instrumental din Moldova, că în formațiile de

taraf, cobza strămoșească ne mai încântă doar în zona Moldovei (Bucovinei) și Munteniei (Olteniei). Pentru zona moldovenească era renumită arta meșterilor constructori de cobze din Delenii Hârlăului, vatră în care se construiau și cobzoaie (mai mari și cu sunete mai grave) pe care nu le mai întâlnim în practica muzicală.

În spațiul carpato-danubiano-pontic, cobza este considerată drept cea mai veche formă de acompaniament ca instrument muzical, dar pe lângă întreținerea armoniei propriu-zise, îndeplinește și alte funcții precum cea ritmică, dinamică și adesea parțial melodică. Exprimarea armonică se materializează prin acordurile melodice transpuse prin țîiturile specifice,

odată cu acestea și timbrul specific al instrumentului este impulsivat de modul special de punere în vibrație a coardelor prin ciupire.

Cobza are un număr variabil de coarde, între opt și douăsprezece. Acestea sunt dispuse între patru coruri de câte două sau trei strune, acordate la același nivel de înălțime sau la octavă. Coardele sunt lovite cu un plectru din pană de gâscă, os, ebonită sau material plastic. Acordurile de acompaniament pe care le emit sunt fie placate, fie arpegiate, bazate pe țituri (formule melodico-ritmice scurte și repetibile).

Cel mai des întâlnit acordaj este cel de cvintă și cvartă: re - la - re - sol, existând însă diferite variațiuni, cât și scordaturi. Acompaniamentul la cobză demonstrează prin componenta sa metro-ritmică mai multe similitudini tehnice manifestate de prestația țambalului, însă natura constructivă a cobzei presupune un sunet mai sec, aspru, datorat amortizării rapide a energiei vibratorie transmisă coardelor.

La Botoșani cobzarilor se disting încă de prin secolul al XVIII-lea, odată cu tarafurile care înveseleau boierimea pe la petrecerile de salon și balurile vremurilor organizate la curțile domnești. Lăutarii botoșăneni erau organizați în bresle, iar cel mai vestit la acea vreme era starostele Ioniță Sărăcuțu-cobzarul, mai marele breslei lăutarilor din Botoșani, unde se disting cobzarilor Petre sin Grossu, Vasile Gușu, Toader și Gheorghe Fandolică, iar la Dorohoi, pe la 1774, erau vestiți cobzarilor Nistor și Drăgoiu. În grai local, un instrumentist nu cântă la cobză, ci bate la cobză.

Cobza este folosită cu precădere pentru acompaniament și mai rar ca instrument solistic, însă la Botoșani se disting doi mari cobzari care au reușit să îmbânzească corzile cobzei și să reproducă adevărate perle folclorice specifice muzicii tradiționale. Moș Negel și bădia Ursache au fost doi cobzari de legendă ai ținutului Botoșanilor.

Moș Negel, un țigan evreu pe numele său real Constantin Negel (sau Ticu de la Coșula, cum îl cunosc botoșănenii) s-a născut la 8 mai 1928 în satul Șupitca, comuna Coșula (Copălău), într-o familie cu trei frați și trei surori. A învățat să cânte la cobză încă de mic copil,

de la tatăl său Gheorghe Negel și de la cumnatul tatălui, moșul Gheorghe Lupu. Prima cobză a primit-o la vârsta de 7 ani și era meșterită de lutierul Toma Vasile din Frumușica, acesta avea tipare și într-o săptămână a făcut o cobză de dimensiuni mai mici din lemn de paltin și cu fața din brad. Abia la vârsta de 14 ani i-a făcut o cobză mai mare cu care cânta la nunți împreună cu tatăl său și alți lăutari bătrâni ai vremii.

Cobza lui Moș Negel conferea un farmec nebun muzicii, impunea un ritm riguros, puternic, improvizatii dezlănțuite, dar și acorduri temperate pentru pasajele

solistice unde completa cu cântecele învățate de la un bătrân muzicant, Vasile Tănăsă. Bătuta din Rădeni, Mărgineanca din Flămânzi, Ciobănașul, Chiftilăreasa sunt doar câteva titluri ale celor mai cunoscute cântece

interpretate la cobză de vestitul Moș Negel.

Constantin Lupu, fondatorul și conducătorul Tarafului DATINA, afirma că „în Moldova, cobza este instrumentul catalizator în cadrul unui taraf, ține

ritmul, armonia și face și solistică, așa că în 1978, când am pornit la drum cu DATINA, am căutat cel mai bun cobzar din zonă. Când am ajuns la Șupitca, Costache lucra la o fântână. Aveam vioara la mine, a văzut și el că are cu cine discuta, iar eu l-am citit de la început. O mână dreaptă ca o mitralieră, țiitura dublă, unică în România, un ritm ca un metronom, odată nu ți-ar ieși din ritm. El este centrul tarafului, noi suntem sateliții care se-nvârt în jurul său, îi respectăm armoniile țărănești, ne acordăm instrumentele după cobza lui pe care, lucru rar, și-o acordează numai după auz. Un talent înnăscut!”

Etnomuzicologul Speranța Rădulescu îl cunoștea pe Costică Lupu de 30 de ani, „știam că bate satele din jurul Botoșaniului și strânge cântece vechi, că își caută oameni cu stiluri tradiționale, bine conservate, așa că am avut încredere în el când a venit la Muzeul Țăranului. Iar de Costache Negel, ce să mai zic, mi-a rămas cu tronc. Am cunoscut puțini cobzari adevărați în viață, cobzari, și nu interpreți de muzică populară, iar dintre cei rămași în viață nu pot să numesc mai mult de doi-trei. Negel este unul dintre ei. Este unul din exponenții unei lumi ce apune, ai unei lumi pline de comori pe care le pierdem.”

Bădia Vasile Ursache s-a născut în satul Vlădeni Deal, comuna Frumușica, la data de 15 aprilie 1919. După ce a terminat cele șapte clase primare în satul natal a fost nevoit să învețe să cânte la vioară și la cobză de la unchiul său. La doar 22 de ani, în anul 1941 a fost trimis să lupte în război unde a și rămas prizonier în lagăr la ruși până în anul 1948, când a revenit acasă slăbit și vizibil maturizat. Muzica l-a însoțit și alinat pretutindeni și chiar și pe front acesta a alcătuit un mic taraf cu care îi făcea pe nemți și maghiari să sară în picioare numai cum auzeau un început de cântec. Și-a construit propria vioară când era pe front numai cu materiale improvizate, fără scule adecvate, iar instrumentul care a ieșit din mâna lui suna atât de bine încât i-a impresionat puternic și pe torționarii păzitorii săi, care îl laudau și-l puneau să cânte de fiecare dată. Fiind mereu preocupat de folclorul local și de muzicile țărănești, când a revenit pe meleagurile natale a înființat

un taraf de cobze cu copiii din Frumușica și a cules și introdus în repertoriul formațiilor cu care a cântat numeroase cântece populare care se interpretează și astăzi, precum Hai leliță, Bătaia pișcată, Trăsurica, Pârcovășanca, Sârba lui Tudose etc.

În calitate de violonist și cobzar, Vasile Ursache a fost printre primii instrumentiști cooptați în anul 1970 la înființarea Orchestrei Populare „Stejărelul”, actualmente Orchestra Populară „Rapsozii Botoșanilor – Ioan Cobălă”, pe care a și dirijat-o în anul 1973 la câteva spectacole, când dirijorul Costel Moisa s-a retras de pe scenă.

Maestrul Ioan Cobălă, dirijorul Orchestrei Populare „Rapsozii Botoșanilor”, afirma: „Dincolo de faptul că a fost unul dintre marii lăutari ai zonei, extrem de important este faptul că s-a afirmat ca unul dintre cei mai talentați culegători de folclor din județ. Bădia Vasile Ursache a fost sursa care a alimentat cu material folcloric, ani de-a rândul, repertoriul Rapsozilor. A fost un om deosebit, ca mai toți colegii săi de orchestră, de altfel, și nu a întârziat niciodată la vreo repetiție”.

În prezent, la Botoșani mai găsim din păcate doar un singur rapsod popular care mai cântă autentic la cobză și care păstrează structura și stilul țărănesc de acompaniament. Este vorba despre Moș Gheorghe Țugui de la Vorona, rapsod popular, ursar, creator de măști populare și instrumente muzicale, născut la 23 ianuarie 1947. Știe secretele multor instrumente de suflat precum cavatul, fluierele, cimpoiul, ocarina, buciul, tilinca, tiuga, dar și cobza. Bătuta de la Tudora, Țărăneasca de la Vorona, Tărăgănata, De-a lui Zavaioc, dar și Balada lui Moș Negel sunt câteva dintre cântecele interpretate și culese de Moș Țugui de la mentorul și modelul său Gheorghe Dascălu, marele rapsod popular din comuna Tudora, pe care la rândul său le transmite generațiilor viitoare cu ambiția și dorința de perpetuare.

Muzicologul Constanța Cristescu consemna despre Gheorghe Țugui că „este un monument de artă și înțelepciune populară românească și un mare patriot”, precizând totodată că „este înzestrat cu umor

debordant, te șfichiue cu vorba, însă te cucerește cu farmecul și naturalețea comportamentului, cu demnitatea sa umană și profesională, cu frumusețea cântului și a cuvântului. Ai tot sta să povestești cu el și să-i ascuți cântecul...”.

Dacă până acum bărbații erau cei care mânuiau cobza și erau prezenți în formațiile de taraf, astăzi mai avem o fărâma de speranță că acest instrument popular împreună cu tehnicile și secretele sale nu va

dispărea brusc din peisajul tradițional al folclorului botoșănean, datorită talentatei Miruna Iustina Gireadă, Fata cu cobza, așa cum este ea cunoscută de melomani, o tânără artistă în devenire și o iubitoare a portului popular românesc și a tot ceea ce înseamnă tradiție și autentic. Un cobzar adevărat de pe timpuri trebuia să știe să cânte vocal și să se acompanieze simultan cu instrumentul. În plus, el era dator să-și includă în repertoriu și vreo două-trei melodii de joc, pentru situațiile în care trebuia să cânte singur sau în care solistul tarafului devenea temporar indisponibil. Din păcate, astăzi, majoritatea cobzarilor care au mai rămas în activitate sunt pur și simplu instrumentiști.

Tabăra de pictură „Un penel pentru credință”

Daliana BEJAN

În perioada 28 august – 2 septembrie 2023, la Vorona s-a desfășurat cea de-a XXVII-a ediție a Taberei „Un penel pentru credință”.

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, instituție publică de cultură, aflată în subordinea Consiliului Județean Botoșani, în parteneriat cu Primăria comunei Vorona, s-au bucurat și în acest an de prezența unui număr de 31 de participanți, după cum urmează:

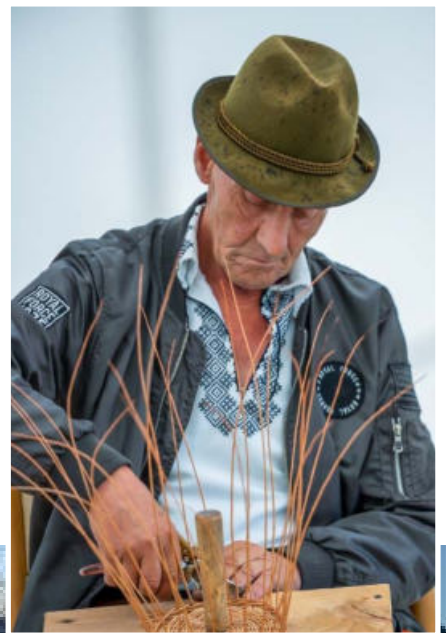
Claudia Pădurariu, Vorona, Anastasia Olaru, Vorona, Patricia Pricopie, Vorona, Oana-Maria Petrescu, Vorona, Sabina Grebeniță, Vorona, Cristian Velescu, Vorona, Maria Roșu, Vorona, Mihail Roșu, Vorona, Teodora Bîrleanu, Vorona, Laura Axinte, Vorona, Andreea Știrbu, Vorona, Maria Todirișcă, Vorona, Medeea Penciu, Botoșani, Antonia-Sarah Gavril, Botoșani, Ștefania Barabaș, Răchiți, Botoșani, Teodora Anușca,

Vorona, Ștefania Corneanu, Vorona, Samuel Livadariu, Vorona, Simina Iustin, Vorona, Antonia Huțanu, Vorona, Ioana-Sabina Rumegea, Botoșani, Ilinca Rumegea, Botoșani, Alexandru Butnariu, Botoșani, Teodor Butnariu, Botoșani, Maria-Miruna Butnariu, Botoșani, Bianca Anastasia Apație, Botoșani, Tudor-David Cioban, comuna Mihai Eminescu, Botoșani, Nicoleta Vlascu, Vorona, Onufrie Stelian Savucă, Botoșani, David Nectarie Sandu, Botoșani, Alexia Maria Baltag, Botoșani.

Timp de cinci zile, participanții au descoperit domeniul picturii sub îndrumarea celor doi coordonatori: pictură icoane pe lemn - pr. Teodor Cenușă și pictură icoane pe sticlă - prof. Alina Gavril. Tot în cadrul acestei tabere, participanții au pictat împreună cu doamna prof. Grunzac Talida căsuțe pentru păsări. Pe lângă aceste ateliere de pictură, cei prezenți au vizitat Mănăstirea Vorona, au participat la Sfânta Liturghie, bucurându-se de o drumeție până la Mănăstirea Sihăstria Voronei și Peștera Sihastrului. Pe data de 30 august, participanții s-au întâlnit cu doi meșteri populari din Vorona, respectiv meșterul popular Constantin Ciubotarița și Valentin Matraș.

Cel dintâi meșter le-a povestit tinerilor despre prelucrarea pieilor și blănurilor, prezentându-le și rezultatele muncii sale, precum: căciuli, brâie, curele. Iar meșterul Valentin Matraș le-a prezentat meșteșugul împletitului din nuietele de răchită, prezentându-le, și dumnealui, o parte dintre rezultatele muncii sale, precum coșuri de diferite mărimi.

Odată cu încheierea taberei, care a avut loc pe data de 2 septembrie 2023, alături de participanți și o parte dintre persoanele apropiate acestora, a avut loc sfințirea icoanelor de către părintele Dabija Metodie, de la Mănăstirea Vorona, părintele Teodor Cenușă, de la Capela Militară Botoșani, și Maica Evghenia, de la Mănăstirea Vorona.

O pagină mai puțin cunoscută din istoria presei botoșănene: publicistul Orest Buzdugan

Ioan IAȚCU

Pentru unii, un crâmpei din istoria Botoșanilor, pentru alții, poate, un mult râvnit loc de veci.

Pe partea stângă a aleii principale ce duce către capela Cimitirului „Eternitatea” din Botoșani, o tufă de bujori roz îmbrățișă, la începutul acestei veri, suprafața unui mormânt păraginit. Modestul monument funerar, încununat la partea superioară cu o cruce având terminațiile brațelor în formă de bulbi, se încăpățânează să ne mai ofere ultimele informații despre cel ce odihnește acolo: o fotografie spartă și un text, destul de lizibil, cu anii în care a trăit. Mormântul este al lui Orest Buzdugan, iar în jurul numelui său se țese o importantă pagină din istoria presei botoșănene.

Căutând în publicațiile vremii, pentru realizarea unei scurte biografii, descoperim un amplu necrolog ce făcea cunoscută „trecerea prematură din viață a valorosului și iubitului nostru concetățean și amic Orest T. Buzdugan, officer al «Coroanei României», decedat, după îndelungată și grea boală (ftisie), duminică seara pe la orele 5, în etate de abia de 39 ani, și înmormântat astăzi, marți, 16 aprilie, cu toate onorurile datorite distinsei sale pozițiuni sociale”.

*

Așa cum glăsuiește și inscripția de pe soclul crucii, Orest s-a născut la 18 mai 1857 și a trecut la cele veșnice în ziua de 14 aprilie 1896.

„Pasionat pentru politica militantă, el a luat parte activă la toate mișcărilor vieții noastre publice”, iar „o bucată de timp a condus chiar, ca director, vechiul ziar politic local «Vocea Botoșanilor». De funcțiuni publice însă s-a ferit întotdeauna, abia primind, pentru un scurt timp, direcția Creditului Agricol local, pe la începutul înființării acelei instituțiuni”.

Numirea sa ca administrator al Casei de Credit Agricol din Botoșani, care funcționa în cadrul

1. Orest Buzdugan. Fotografie de pe monumentul funerar, în situația din 2023 (foto Ioan Iațcu)

Ministerului de Finanțe, s-a petrecut în primăvara anului 1889, prin înlocuirea lui Dimitrie Isăcescu. În această nouă funcție a stat până în ianuarie 1890, când a fost înlocuit cu fostul prefect de Dorohoi, Alexandru V. Miclescu.

Orest era fiul Catincăi/Catrinei și al postelnicului Teodor Buzdugan. Pe tată, proprietar în oraș și unionist înflăcărat, îl găsim în capul listei celor care semnează telegrama alegătorilor botoșăneni trimisă la Iași cu ocazia alegerii domnitorului Alexandru Ioan Cuza (5/15 ianuarie 1859). Mama, Catinca Buzdugan, decedată în 1892, era vară dreaptă cu marele om politic Mihail Kogălniceanu.

Pe lângă cei doi frați mai mari (Teodor și Ioan), Orest a mai avut și trei surori (Natalia Sireteanu, Aglaia Dr. Ștefanovici și Maria A. Râșcanu).

A fost căsătorit cu Olga Gavrilaș, cu care a avut trei copii: Beatrice (căsătorită cu Nicolae Genoi și decedată în 1928), Eduard (căsătorit cu Magdalena Rășcanu, iar apoi cu Silvia Genoi) și Raul.

Olga era fiica serdarului Ștefan Gavrilaș și a Eleonorei Stavri-Coresi și mai avea două surori: Natalița și Eugenia. Bunica de pe tată a Olgăi a fost fiica medelnicerului Grigorie Racliș, cel care, alături de comisul Ioan Mavromati, a zidit în 1833 Biserica „Sf. Dumitru” din Botoșani. După moartea lui Orest, Olga s-a recăsătorit cu inginerul hotarnic Joseph Swiecinski (Svicinski) din Iași.

Împreună cu fratele său mai mare, Teodor (deputat și primar al Botoșanilor), care și acesta a fost întreaga viață suferind de plămâni, Orest a fost proprietar al moșiei Ursoaia Coșulenii (Cristești). Cei doi nu au fost preocupați de agricultură, astfel că moșia, de cele mai multe ori, a fost dată spre arendare.

*

În aceeași notă cu care se încheia discursul funebru din 1896, „ca prinos de vecinică neuitare, pe mormântul neprețuitului concetățean”, astăzi putem doar să-i aprindem o lumânare și să vărsăm un strop de apă la bujorul roz, floare ce se dorește a fi un simbol românesc.

2. Mormântul lui Orest Buzdugan, în situația din 2023 (foto Ioan Iațcu)

¹ „Curierul Român”, anul XI, nr. 12-13, marți, 16 aprilie 1896, p. 1.

² Ibidem.

³ „Lupta”, anul VI, nr. 814, vineri, 21 aprilie 1889, p. 2; „România Liberă”, anul XIII, nr. 3475, vineri, 21 aprilie/3 mai 1889, p. 2.

⁴ „Universul”, anul VII, nr. 23, marți, 30 ianuarie/12 februarie 1890, p. 2.

⁵ Artur Gorovei, Monografia orașului Botoșani, Ediția Primăriei de Botoșani, Institutul de Arte Grafice „M. Saidman”, Fălțiceni, 1926, p. 44.

⁶ „Curierul român”, anul VII, nr. 13, joi, 30 aprilie 1892.

⁷ Eugen D. Neculau, Sate pe Jijia de Sus, 2, Boierii, ediție îngrijită de M. Lutic, Institutul Român de Genealogie și Heraldică „Sever Zotta”, Iași, 2005, p. 207; Mihai Dim. Sturza, Botez (alții), în Idem (coordonator și autor), Familiile boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică, vol. II, Boian-Buzescu, Editura Simetria, București, 2011, p. 641.

⁸ „Vocea Botoșanilor”, anul XV, nr. 15-16, duminică, 5 iunie 1894, p. 4.

Salonul Internațional de Artă Naivă „Gheorghe Sturza”

Ediția a X-a, 15 septembrie – 15 octombrie 2023

Daliana BEJAN

În perioada 15 septembrie-15 octombrie 2023, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, instituție publică de cultură aflată în subordinea Consiliului Județean, având parteneri Direcția Județeană pentru Cultură Botoșani și Cercul Militar Iași, a organizat Salonul Internațional de Artă Naivă „Gheorghe Sturza”, ediția a X-a, al cărui vernisaj a avut loc vineri, 15 septembrie 2023. În cadrul acestei expoziții ni s-au alăturat 56 de participanți. Pe lângă artiștii plastici din România, ne-am bucurat și în acest an de participarea artiștilor din diferite țări precum: Franța, Italia, Brazilia, Cuba, Ungaria, Israel, Portugalia, Finlanda, S.U.A. Prin participarea artiștilor atât din țară, cât și din străinătate, acest salon are continuitate. De aceea, în rândurile de mai jos, vă facem cunoscute numele participanților din cadrul celei de-a X-a ediții a Salonului Internațional de Artă Naivă „Gheorghe Sturza”: Valentina ACASANDREI - România, Irina ALONI MUNTEANU - Israel, Florin BEJINARI - România, Mihaela BERARI - România, Aurica BOBOESCU - România, Oana Ioana CĂTĂNOIU

- România, Rodica CĂTINEANU - România, Gheorghe CIOBANU - România, Lucica CIOBANU - România, Ruxandra CIUPERCĂ - România, Andrade ESAU - S.U.A., Noemi ESHET-ROSENZWEIG - Israel, Michal ESHET - Israel, Elsa FARIAS - Brazilia, Ana Viorica FARKAȘ - România, Anastasia GÎRNEAȚĂ - România, Tzofia LIVYAT CHEN GLAZZ - Israel, Miri GOLDSHMIDT - Israel, Ana GRUNZU - România, Zsóka Mándoki HÁLASZ - Ungaria, Cristian HÂRTIE - România, Doina Marița HLINKA -

România, Gustav HLINKA - România, Lina HORTOLOMEI - România, Howayda IBRAHIM-ZAITOUN - Israel, Toader IGNĂTESCU - România, Maricela ISTRATE - România, Maurizio MAGLIO - Italia, Hevrona MALKI - Israel, Rita MAXIM - România, Ioan MĂRIC - România, Ioana Mihaela MOCANU - România, Alexia MOLINO - Italia, Beto NASCIMENTO - Brazilia, Eugenia NECHIȚĂ - România, Kikka NYRÉN - Finlanda, Bron ODILE - Franța, Costică ONUȚĂ - România, Limor PELEG - Israel, Genoveva POPA - România, Daniela PORAT - Israel, Calistrat ROBU - România, Paul Răzvan ROBU - România, Luis Joaquin RODRIGUEZ - Cuba, Roni SHEMESH - Israel, Nicolae ȘERBAN - România, Dumitru ȘTEFĂNESCU - România, Elena ȘTEFĂNESCU - România, Costel TĂNASE - România, Ora TENENBAUM - Israel, Maria TEREZA - Portugalia, Tatiana ȚIBRU - România, Guido VEDOVATO - Italia, Maria VINTILĂ - România, Constantina VOICU - România, Yudit Yeshurun YITZHAKI - Israel.

posibilitatea de a așeza în paginile catalogului care a fost lansat pe data de 15 septembrie, lucrările artistului naiv Gheorghe Sturza. Totodată, și pentru posibilitatea de a expune în cadrul acestui salon cinci lucrări ale artistului, după cum urmează: „Autoportret”, „Satul viitorului”, „Muzeul Județean Botoșani”, „Parcul Mihai Eminescu”, și „Municipiul Botoșani”.

Tot pe data de 15 septembrie 2023, în cadrul vernisajului au avut loc două lansări de carte: „Rime cromatice” - Florin Bejinari din Rădăuți, Suceava, și „Călător în timp”, vol. II, Calistrat Robu, din Iași. Despre Gheorghe Sturza ne-a vorbit cunoscutul istoric botoșănean Gheorghe Median, care a prezentat și cartea „Rime cromatice”, iar cartea „Călător în timp” vol. II. a fost prezentată de către Corina Gherman.

Ajunși la cea de-a X-a ediție, ne-am propus ca în acest an Salonul de Artă Naivă să-i fie dedicat artistului Gheorghe Sturza. Îndreptăm mulțumiri către Muzeul Județean Botoșani - Galeriilor de Artă „Ștefan Luchian”, către domnul director Aurel Melniciuc și întregului colectiv pentru frumoasa colaborare și

Festivalul național de folclor „IOAN COBĂLĂ”

Ediția a II- a

Ciprian IACINSCHI

În debutul acestei toamne, un alt eveniment cultural remarcabil a fost deschiderea stagiunii 2023-2024 a Orchestrei Populare „Rapsozii Botoșanilor - Ioan Cobălă”, prilej cu care s-a organizat în perioada 14 - 15 septembrie Festivalul Național de Folclor „Ioan Cobălă” - ediția a II-a.

Prima seară de festival a încântat publicul spectator cu prezența, în premieră la Botoșani, a artiștilor Ansamblului Folcloric Profesionist „Dor Românesc” din Bistrița-Năsăud, alături de corpul de balet al ansamblului. Au susținut recitaluri: Domnica Dologa, Mirela Petruș, Ioachim Spân, Anuța Motofelea, Nicolae Cioancă, Ana Maria Marti, Cristina Retegan și Oana Matei Coruți. Conducerea muzicală a fost asigurată de maestrul dirijor Ștefan Cigu și Horațiu Cigu, coregraf Adrian Pașcu, Manager Alexandru Pugna.

Tot în prima seară de festival, Orchestra Populară „Rapsozii Botoșanilor - Ioan Cobălă” a susținut un program artistic excepțional alături de soliștii vocali: Elena Mândrescu, Petronela Rusu, Constantin Petrescu, Mariana Ichim Hodan, Teodora Grumeza, Codruț Știrbu și instrumentiștii: Alexandru Todirel Marin la clarinet și Ionuț Scripcariu la trompetă. Conducerea muzicală a fost asigurată de dirijorul Ion Oloieru, manager Dan Doboș.

Botoșănenii prezenți la festival au avut privilegiul de a-i aplauda pe invitații speciali ai orchestrei: interpreta folclorului bucovinean Sofia Vicoveanca, virtuosul violonist Nicolae Botgros, Fetele din Botoșani și Ansamblul de Dansuri Mărgineanca al Casei de Cultură a Sindicatelor „Nicolae Iorga” din Botoșani.

A doua seară a festivalului a adus în fața publicului artiștii Ansamblului Folcloric „Busuiocul” din Bacău, alături de corpul de balet al ansamblului și

soliștii vocali: Georgiana Păduraru și Paula Florescu. Conducerea muzicală a fost susținută de dirijorul Victor Coman, Coregraf Gheorghe Vlase, Manager Liliana Maria Vlase.

Orchestra Populară „Rapsozii Botoșanilor - Ioan Cobălă” a prezentat și în cea de-a doua zi a evenimentului un spectacol cu momente de neuitat în interpretarea soliștilor vocali: Dan Doboș, Alina Huțu, Loredana Călin, Elisabeta Șeremet, Teodor Gireadă, a instrumentiștilor Oleg Sacaliuc și Alexandru Hrițcu la vioară și Mitică Ștefan la instrumente populare. De asemenea, conducerea muzicală a fost asigurată de dirijorul Ion Oloieru, manager Dan Doboș.

Publicul s-a bucurat și în a doua seară de prezența invitaților speciali ai festivalului, interpreții: Alexandru Pugna, Brândușa Covalciuc Ciobanu, Silvia Semeniuc, Pamfil Roată și Ansamblul de Dansuri Mărgineanca al Casei de Cultură a Sindicatelor „Nicolae Iorga” din Botoșani.

În cele două seri ale festivalului a fost alături de botoșăneni cu multă eleganță și emoții, în calitate de artist și prezentator, cunoscuta interpretă de muzică

populară Silvia Semeniuc, care a ținut să marcheze într-un mod unic împlinirea a 110 ani de la nașterea Mariei Tănase printr-un recital de excepție a celor mai cunoscute și frumoase perle folclorice din repertoriul regretatei artiste, supranumită de Nicolae Iorga "Pasărea Măiastră a cântecului românesc".

Tot ca o noutate a celei de-a doua ediții a festivalului, orchestra a pregătit sub bagheta dirijorului Ion Oloieru o suită de melodii populare din Bacău în memoria marelui violonist Ion Drăgoi. Momentul muzical a fost interpretat de soliștii instrumentiști Oleg Sacaliuc și Alexandru Hrițcu și a fost intitulat „Omagiu lui Ion Drăgoi”, ca semn de respect și prețuire pentru personalitatea virtuosului interpret nepereche al viorii.

Dan Doboș, managerul Orchestrei Populare „Rapsozii Botoșanilor - Ioan Cobâlă”, instituție subordonată Consiliului Județean Botoșani, a premiat pe scena festivalului în prezența publicului botoșănean pe doamna Doina Federovici, președintele CJ Botoșani, și pe vicepreședintele Dorin Birta, pentru susținerea actului artistic, a culturii și artei populare, dar și pentru promovarea tradițiilor locale.

Și în acest an, Festivalul Național de Folclor „Ioan Cobâlă” a fost un context de dialog cultural și artistic în care ansamblurile folclorice profesioniste din România au evoluat și au prezentat cele mai

frumoase momente muzicale și coregrafice care au făcut ca cea de-a doua ediție să fie de un real succes. Artiștii invitați și organizatorii au reușit să prezinte în fața iubitorilor de folclor o ediție cu adevărat specială în memoria maestrului dirijor Ioan Cobâlă.

Foto: Ionuț Tăbultoc

Aniversarea cursului de cusut

Daliana BEJAN

La Conacul Capri din Brăești, pe data de 12 septembrie 2023, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, instituție publică de cultură, aflată în subordinea Consiliului Județean Botoșani, a aniversat un an de când se organizează în cadrul instituției cursul de cusut cămăși tradiționale.

La eveniment au fost prezente Mirela Rotărescu, Rica Holban, Ana Maria Țibichi, Ana Maria Vitel, Mioara Gireadă, Roxana Hoidrag, Alina Chipăruș, Daniela Podariu, Ionela Lazăr, Laura Buzdugan, Adriana Hîrjoi, Liana Marosac, Alina Gavril și Elisabeta Șeremet - doamne și domnișoare din cadrul cursului de cusut care au împărtășit gânduri despre aceste întâlniri săptămânale, despre amintirile din copilărie legate de aceste obiecte de îmbrăcăminte țărănească, despre cum vedeau până la începerea cursului și cum văd acum cămășa tradițională, mărturisindu-ne și faptul

că își doresc foarte mult să poarte o cămășă cusută de mâna lor. Având în vedere că în cadrul cursului s-au finalizat deocamdată patru cămăși. Într-o asemenea zi și într-un loc atât de frumos, această întâlnire nu ar fi fost la fel dacă nu răspundeau invitației noastre o parte dintre tinerii soliști, colaboratori ai Centrului de Creație Botoșani, de la începutul anului 2022, după cum urmează: Rareș Marosac, Elisabeta Șeremet, Alexandra Hoidrag, Teodor Gireadă, Sabrina Aiacoaboiaie, Anda Hîrjoi, Teodora și Ilinca Grumeza, Victor Codruț Știrbu, Antonia-Sarah Gavril, Sebastian Grosaru și Denisia Georgiana Sănduleac, cea care a prezentat momentele artistice.

Totodată, ne-am bucurat și de prezența celor trei Tezaururi Umane Vii ale județului Botoșani: Aurica Cojocariu (2022 - domeniul prelucrării firelor și firelor textile: in, cânepă, bumbac, lână), Ileana Țirliman (2023 - domeniul prelucrării firelor și firelor textile: in, cânepă, bumbac, lână) și Constantin Ciubotarița (2023 - domeniul prelucrării pieilor și blănurilor), de prezența meșterei populare Maria Zoițanu, care a venit însoțită cu o parte dintre membrele grupului „Femina”, cât și de prezența meșterului popular Stan Dănuța.

Trebuie să mulțumim tuturor persoanelor prezente, doamnelor din cadrul cursului de cusut, doamnei Celina Gherghelaș, care croiește pânza și urmărește cu drag evoluția participanților, meșterilor populari, tinerilor soliști colaboratori. Mulțumim totodată meșterelor populare și doamnelor din cadrul cursului de cusut pentru bucatele tradiționale. Nu în ultimul rând, mulțumim gazdelor noastre, Ioana și Alexandru Constantin Nemțanu, pentru că datorită dumnealor ne-am bucurat și am completat atmosfera într-un cadru de poveste în curtea Conacului Capri.

Surpriza serii, la ceas aniversar, a venit din partea participantelor la cursul de cusut desfășurat la Centrul de Creație Botoșani, care, din proprie inițiativă, au cusut împreună o cămășă tradițională specifică zonei noastre, model întâlnit în literatura de specialitate, mai exact în cărțile doamnei Angela

Paveliuc-Olariu, doctor în etnografie, cămașă pe care au dăruit-o, în semn de recunoștință, Centrului.

Prin toate aceste întâlniri și activități ne dorim să (re)amintim faptul că portul tradițional a rămas mereu același de-a lungul timpului, cu mici diferențe, care au capacitatea de a defini specificul unei zone și de a demonstra caracterul deschis și adaptiv al acestui tip de cultură. „Portul românesc a fost portul de totdeauna al românului, atât în zi de lucru cât și în zi de sărbătoare. Alcătuit din cămașa de purtare, ori ie, din catrințe, fote, vîlnice (în costumul femeiesc), ori din cămașă, cioareci, ițari (în costumul bărbătesc), costumul românesc s-a purtat și se mai poartă și astăzi în unele părți ale țării”. (Aurelia Doagă, *Li și cămăși românești*, Ed. Tehnică București, pag.7)

Iar cămașa a fost dintotdeauna cea mai

importantă piesă a portului tradițional. Bătrânele și femeile din trecut lucrau la lumina lămpii de gaz și a lumânării de seu de oaie cu o atitudine aproape de sfințenie. Femeia împungea acul în cânepa lucrată cu trudă, în bătaia vântului și lumina soarelui, dând naștere cămășilor tradiționale, păstrate și purtate până în zilele noastre. Cămașa prindea cu adevărat viață, iar viață erau ornamentele care o îmbogățeau prin cromatică, veneau să adauge acel plus de suflu, transmițând mesaje codificate, un cod pe care ele îl cunoșteau însă.

Prin acest curs de cusut, organizat la Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, ne dorim să nu dăm uitării aceste motive tradiționale, aceste piese de port care prezintă adevărate elemente de identitate culturală.

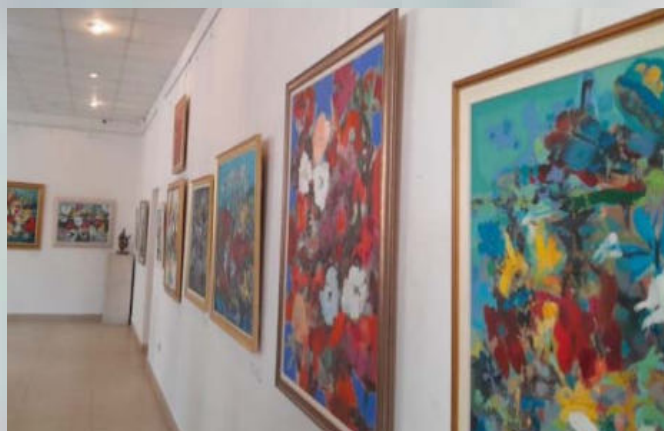

Pictorul Corneliu Dumitriu și florile

Corneliu IAȚCU

„Mă întrebi de ce cumpăr orez și flori? Cumpăr orez pentru a trăi și cumpăr flori pentru a avea un motiv ca să trăiesc”. (Confucius)

Arta și artistul înainte de toate. O viață închinată picturii la cotele cele mai înalte, o ardere nestăvilită de pasiunea pentru pictură, pentru formele subtile și pentru mesajele discrete transmise nouă, profanilor, spre o încântare a ochiului, dar mai ales a sufletului. Fiecare tablou este o filosofie despre viață, despre frumos, despre genialitate și despre respirație ca exercițiu în a salva existențialul șubred. Este și o formă de protest la urâtul din lume, împotriva războiului, a nedreptății, împotriva morții, pentru că pictorul este un justițiar.

Un fior artistic care își trage seva de pe valea încă neprihănită a Prutului dintr-o localitate, Rădăuți Prut, nu departe de Miorcanii lui Ion Pillat și de Pererita de peste Prut a lui Grigore Vieru. Între doi poeți vibranți, acest mozaic geografic, având râul Prut ca reper, a trebuit să compenseze cu un pictor. Un pictor care s-a ridicat la genialitatea celor doi poeți pe care îi diviniza. Și a început o poezie a picturii în care fiecare pictură a însemnat un vers din poezia nesfârșită a nemuririi. Izvorul nesecat au fost râul și valea Prutului, asupra cărora cu nostalgie își întorcea gândurile și fiorul artistic de fiecare dată. Poate de aici pasiunea pentru flori a maestrului. Valea Prutului rămâne una

dintre cele mai sălbatice, cu o natură spontană care-i dă o frumusețe aparte. Culorile crude ale primăverii adăstare cu cele coapte ale unei toamne târzii sau cu strălucirea unei zăpezi de altădată s-au insinuat indefinit în fiorul artistic al pictorului Corneliu Dumitriu. Pajiștile de pe valea Prutului și câmpurile virgine de flori sălbatice sunt doar unul dintre fiorii inspirației picturii sale, pentru că natura pare a fi pentru artist o sursă inepuizabilă de creație, așa cum pentru Brâncuși sau Gaudi, natura era sursa primordială a operei lor. Finețea și compoziția unică a culorii cu tonuri ferme și catifelate, încântarea nemărginită a ochiului, curgerea lină a timpului până la nemurire, forța diafană a exploziei de culoare și asocierea perfectă dintre formă și nuanțe sunt unice în pictura florală a maestrului Corneliu Dumitriu.

Florile ca exercițiu de libertate. Florile i-au adus acea libertate artistică pe care și-o dorește un artist. Exprimarea prin florile pictate a însemnat o cale spre lumină, spre frumosul parfumat al absolutului. Culoarea prin fiecare tentă a sa înseamnă emoție, așa cum emoție înseamnă fiecare floare pe care o oferim celor dragi. Culoarea înseamnă un edificiu în pictura

maestrului, un edificiu bazat pe multă imaginație, conectarea la o energie cosmică la care doar el avea acces. Florile lui rămân vii. Harul cu care a fost hărăzit de bunul Dumnezeu este imens pentru că se vede conexiunea dintre har, geniu, exprimare. Genii sunt poate destule, dar nu au și exprimarea necesară. Pictorul de suflet Corneliu Dumitriu, printr-o aliniere fantastică a planetelor, a căpătat și harul exprimării, vital pentru un artist.

Contribuția picturii lui Corneliu Dumitriu spre culmile umanității în care credea este incomensurabilă. A dus-o spre culmi nebănuite avându-i ca mentori pe George Enescu, pe Mihai Eminescu, pe Ștefan Luchian alături de cei doi poeți pruteni, Grigore Vieru și Ion Pillat. Un spațiu geografic al Botoșanilor cu o asemenea densitate de genialitate este unic, iar contribuția pictorului la acest spațiu rămâne sacră.

Artistul ca un ideal cred că ar fi titlul potrivit pentru Corneliu Dumitriu. Reverberațiile transmise de pictura lui și mai ales de florile pe care le diviniza sunt tot atâtea fire către ideal, sunt tot atâtea scrisori către absolut, sunt tot atâtea gânduri către frumos și divin. Refugiul în abstract fără a neglija clasicul este cheia secretă a artistului. Cumpănirea dozelor de abstract cu cele de clasic este la Corneliu Dumitriu un must have.

Corneliu Dumitriu ne-a oferit în generozitatea sa nemărginită atât de multe flori. Niște capodopere, pentru că dincolo de efemer, iar florile din natură sunt efemere, domnia sa ne-a gratulat cu eternul frumos exprimat prin flori personalizate atât de suav, expresiv, emoțional, cursiv, încântător, simțitor și coplesitor.

Florile sale sunt unice pentru că sunt solare, mai mult decât atât sunt și flori abisale, dar mai presus de toate sunt un triumf al culorii și un miracol care se scurge prin ființa noastră atunci când le privim.

Florile lui Corneliu Dumitriu ne emoționează fastuos pentru că ele sunt o primăvară plină de viață, baleind între puritate ca sentiment diafan al corzilor sufletului, frumusețe din care estetica își trage seva neadormită, misterul celest care ne învăluie indefinit și o renaștere ciclică dar unică cu rădăcinile adânci în perenitatea unei lumi care uimește. Cred că acestea sunt mesaje transmise, poate subiectiv, de aceste minunate flori care ne-au fost reunite aici prin grija fantastică și plină de devotament a doamnei Dumitriu. Florile lui Corneliu Dumitriu sunt un vals etern care ne poartă pe culmile frumosului așa cum muzica lui Eugen Doga cu al său vals al florilor ne face să plutim într-o eternitate plină de frumos. Ce frumoasă, ce nebună / e albastră-mi dulce floare! rostea marele nostru poet Mihai Eminescu iar poetul Nichita Stănescu ne delecta intelectual, filosofic și profund cu ale sale versuri:

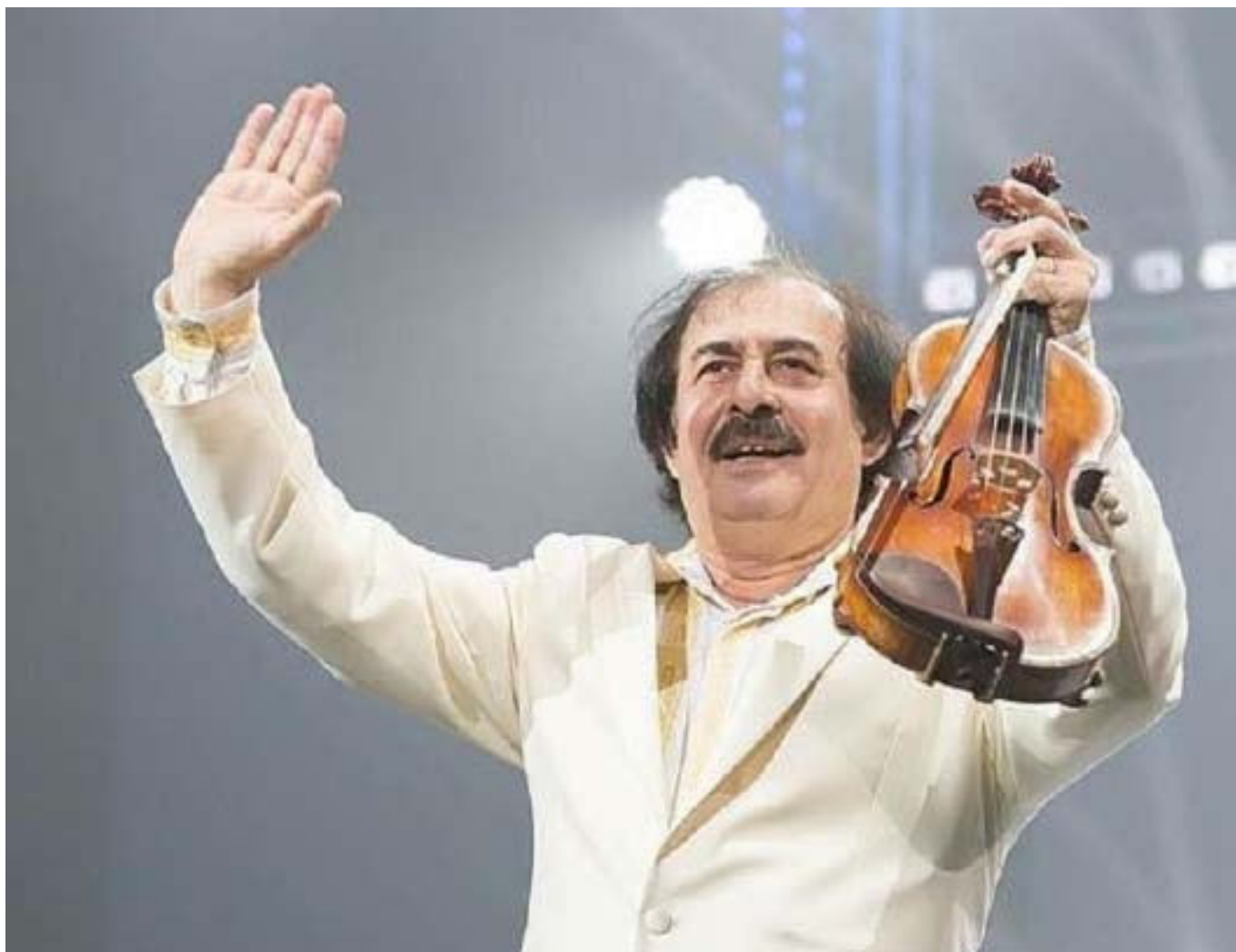
Și nevoia de a inventa stăpâni zei și flori,
toți, absolut toți în viitor,
în viitorul verzui pe care-l numim trecut
A inventa un râu curgând liber prin aerul fără maluri
A inventa o floare al cărei miros suntem.

"Arta este o formă supremă de sinteză a ceea ce dă Dumnezeu" spunea Corneliu Dumitriu. Nemărginirea, dragostea, florile ca expresie a frumosului ce-l datorăm lui Dumnezeu sunt ingrediente care ne apropie de divin și de suprem. Mulțumim infinit pentru puterea de a ne plimba prin florile delicate ale creației unui artist. Corneliu Dumitriu s-a apropiat de suprem printr-o poezie unică a picturii. Și ne-a adus și pe noi mai aproape de acest suprem. Ne-a dăruit în generozitatea sa nemurirea. Ne-a ostoit setea de frumos și ne transcende către o lume ideală în care armonia ne acaparează veghind asupra noastră.

Maestrul dirijor Nicolae Botgros

Cetățean de Onoare al Comunei Vorona – Botoșani

Ciprian IACINSCHI

Debutul toamnei în acest an s-a dovedit unul fructuos pentru cultura tradițională a județului Botoșani, odată cu organizarea celei de-a XLVIII-a ediții a celebrului Festival Folcloric Internațional SERBĂRILE PĂDURII de la Vorona, prilej cu care vineri, pe 8 septembrie, a fost invitată de onoare în spectacol Orchestra Națională „Lăutarii” din Chișinău, dirijată de maestrul Nicolae Botgros.

În cadrul acestui eveniment, Consiliul Local al Primăriei Vorona a votat în unanimitate decernarea titlului de cetățean de onoare al comunei unuia dintre cei mai iubiți și renumiți lăutari, maestrului dirijor Nicolae Botgros, în semn de înaltă prețuire și recunoștință pentru întreaga activitate dedicată promovării celor mai autentice valori ale muzicii românești, pentru

preocuparea permanentă de promovare a tinerelor talente muzicale din întreg spațiul românesc și pentru efortul continuu de cultivare a spiritului național.

LAUDATIO

În sprijinul propunerii de acordare a titlului de
CETĂȚEAN de ONOARE al Comunei Vorona
Maestrului Nicolae Botgros
- artist, violonist, celebru compozitor și dirijor -

Artist și violonist prin vocație, dirijor și compozitor pentru melosul popular, Nicolae Botgros reprezintă spiritul românesc în cele mai nobile și idealiste vibrații pe care sufletul omului le poate aduce semenilor săi prin emoția notelor muzicale. Personalitate artistică complexă și viguroasă, dublată de o majoră forță temperamentală, s-a afirmat cu tenacitate și îndrăzneală pe plan interpretativ și dirijoral, materializându-și cunoștințele prin multiple realizări remarcabile, devenind un simbol, un fenomen inegalabil în muzica populară.

Binecuvântată i-a fost venirea pe lume la data de 25 ianuarie 1953 în familia Eugenia și Dumitru Botgros din Badicul-Moldovenesc, raionul Cahul, Republica Moldova. De aici a pornit să slujească cu credință și cinste cântecul popular românesc, la școala de muzică din Cahul, încă de când avea doar 7 ani.

Mai târziu, în perioada 1968-1971, Nicolae Botgros a ajuns la Soroca și studiază la Școala de iluminare culturală. Aici, pentru prima dată a asistat la un concert al orchestrei „Lăutarii”.

Prima orchestră dirijată de Nicolae Botgros a fost „Ciocârlia” de la Edineț în perioada 1971-1973. Un an de zile a fost violonist în ansamblul „Mugurel” al Filarmonicii de Stat din Moldova, ca mai apoi în perioada 1974-1978 să activeze în orchestra Ansamblului de cântece și dansuri populare „Joc”.

Datorită talentului și abilităților sale artistice, Nicolae Botgros a fost numit în 1978 dirijor al Orchestrei Populare „Lăutarii”. Orchestra Națională de muzică populară „Lăutarii” din Chișinău a fost fondată în anul 1970, în cadrul Filarmonicii de Stat din Republica Moldova, de către marele interpret Nicolae Sulac, pe atunci dirijor fiind compozitorul și violonistul Mircea Oțel, urmându-i apoi trompetistul Gheorghe Usaci.

În semn de înaltă prețuire pentru îndelungata

și prestigioasa activitate artistică pusă în slujba promovării culturii, muzicii și spiritualității românești, Maestrului Nicolae Botgros i se conferă cele mai importante premii și distincții naționale, dintre care amintim:

- În anul 1982 i se conferă titlul de artist emerit al Republicii, iar în 1987 titlul de artist al poporului din Moldova.
- În 1993 primește Ordinul Republicii, cu prilejul seratei de creație – 20 de ani de activitate artistică și 40 de ani de la naștere.
- Pe 26 martie 2014, Maestrul Nicolae Botgros a fost decorat de către Președintele României Traian Băsescu, cu Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Mare Ofițer, Categoria B - „Muzică”, în calitatea sa de director artistic și prim-dirijor al Orchestrei Naționale de Muzică Populară „Lăutarii”.
- Pe 29 martie 2021 a fost decorat, alături de alte personalități, cu Medalia Aniversară „Centenarul Marii Uniri”, de către președintele României Klaus Iohannis.

Odată cu anul 1988 începe colaborarea fructuoasă cu interpreții din diferite zone folclorice ale României. Colaborează în spectacole cu cei mai mari dirijori și înregistrează zeci de materiale discografice cu cei mai de seamă artiști ai folclorului românesc, fiind totodată invitatul special al celor mai importante concerte organizate de Societatea Română de Radiodifuziune și de televiziunea națională TVR.

Consecvent în formarea și susținerea tinerelor talente, Nicolae Botgros a fost suportul profesional pentru foarte multe dintre vocile importante ale artiștilor care au făcut carieră în domeniul muzicii populare. Artiști instrumentiști, interpreți vocali, tineri dirijori, profesori și îndrumători muzicali, toți au trecut prin școala de folclor a Orchestrei Naționale „Lăutarii”.

Maestrul Nicolae Botgros este unic, valoarea domniei sale și a orchestrei pe care o păstorește de ani buni este greu de atins, acesta fiind rezultatul unei munci susținute, cu seriozitate, disciplină și rigurozitate, trăsături cu care membrii orchestrei sunt deprinși datorită atenției și respectului cu care își tratează maestrul colectivul.

Urmărind evoluția orchestrei „Lăutarii”, ne putem convinge că și-a clădit repertoriul pe vatra unor tradiții folclorice autentice, toate marcate de profunzimea artistică ce reflectă personalitatea și talentul Maestrului Nicolae Botgros. De remarcat și de apreciat sunt tactica dirijorală și spectacolul mâinilor care brăzdează aerul, atunci când în timpul concertului gesturile sale exprimă deopotrivă lejeritate și exactitate.

Toți cei care-l ascultă atunci când atinge arcușul de strunele viorii simt cum se desprind note fermecătoare și constată că maestrul întruchipează o inteligență artistică de invidiat, o magistrală tehnică interpretativă ce reflectă elocvent cunoașterea celor mai subtile nuanțe și posibilități muzicale ale instrumentului pe care îl mânuiește cu atâta dăruire și farmec.

Aceste virtuți le-au consemnat atât melomanii, cât și specialiștii din domeniu, care au remarcat sonoritatea de certă calitate a orchestrei, confirmând totodată ținuta remarcabilă și rafinamentul stilistic și coloristic al aparițiilor sale, atunci când transformă sensibilitatea vioriidând viață unor piese de mare virtuozitate interpretate cu atâta măiestrie.

Pe parcursul bogatei și impresionantei sale activități artistice, Maestrul Dirijor Nicolae Botgros a

concertat pe cele mai mari scene ale țărilor pe care le-a colindat cu cântecul popular. A susținut mii de spectacole de mare rezonanță în toată Moldova, dar și pe cele mai prestigioase scene din lume – Grecia, Italia, Germania, Franța, Turcia, Danemarca, Austria, Mongolia, Elveția, SUA și alte țări.

Ani de-a rândul Maestrul Nicolae Botgros a împărțit scena, numeroasele aplauze și brațele de flori cu soția sa, Lidia Bejenaru, artista care și-a dedicat întreaga viață cântecului și publicului iubitor de folclor românesc. Astăzi, la pupitrul Orchestrei Lăutarii îi sunt alături feciorul Cornel Botgros și nepotul Cristi Botgros, cei care vor continua pe mai departe tradiția impusă cu atâta dăruire și talent de către Maestrul Nicolae Botgros.

Toate acestea stau mărturie la baza activității profesionale a unui om care este cu adevărat un ambasador al culturii muzical-folclorice din spațiul românesc, Maestrul Nicolae Botgros.

Onorat de prilejul oferit,
cu adânc respect și grațitudine
pentru personalitatea Maestrului,

Ciprian Iacinschi

Școala de joacă,

o lecție de antreprenoriat pentru elevi

Claudia HĂRTIE

Cine ar putea afirma vreodată că nu-i plac păpușile? Câți dintre noi n-am îmbrăcat păpuși când eram mici, le-am tuns, le-am cusut sau împletit haine? Uneori chiar ni le confecționam singuri din materiale la îndemână, cârpe sau ce mai găseam prin casă... și ce joacă mai încingeam apoi!

Amintirile și nostalgiile „zăpezilor de altădată” și-au găsit reflexia într-un proiect inițiat de Școala Gimnazială „Elena Rareș”, care a avut ca activitate principală un atelier de confecționat păpuși din lână sau ațe. Proiectul a fost intitulat sugestiv „ȘCOALA DE JOACĂ” și a adunat laolaltă 15 școli din municipiul Botoșani, reprezentate fiecare de o echipă formată din elevi, părinți, cadre didactice, directori. Creativitatea, măiestria și îndemânarea lor s-au regăsit în unicitatea păpușilor realizate. Brune sau bălaie, cu rochii colorate și accesorii diverse, fiecare a ocupat un loc special în inima creatorilor lor.

Și, ca să ne ancorăm în vremurile actuale, în cadrul aceleiași activități, copiii au învățat o lecție și despre antreprenoriat, pentru că și-au vândut păpușile, au licitat, au negociat. Cu banii obținuți, coordonatorii proiectului au achiziționat un sistem de proiecție film în aer liber cu un ecran gonflabil, videoproiector, boxe, sistem ce poate fi utilizat de școlile participante. Cu sprijinul partenerilor, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, Inspectoratul Școlar Județean, cu participarea comunității locale și a reprezentanților instituțiilor județene, proiectul „ȘCOALA DE JOACĂ” a avut ecou în școlile botoșănene prin cele trei valori dobândite: educațională, culturală și socială.

La prima ediție, toți participanții au fost colegi în aceeași clasă, indiferent de vârstă. Împreună au construit lucruri minunate. Așteptăm cu nerăbdare clasa a II-a și te invităm și pe tine, cititorule, să vii alături de noi pentru experiențe de neuitat, deoarece ȘCOALA DE JOACĂ nu are clase terminale, nici limită de vârstă.

Sursa imaginilor: Vocea Botoșani

Zece ani fără Constantin Lupu și vioara lui

Gellu DORIAN

Cu un aer de june venit din ținuturile Neamțului, de pe lângă apa Moldovei, de la Gâdintî, de lângă Roman, cu părul bogat și bine îngrijit, mereu elegant și curios, fără să arate acest lucru în mod special, absolvent proaspăt al Conservatorului ieșean, se plimba prin Botoșanii anului 1975 Constantin Lupu, în căutarea unor viitori colegi de taraf, cu care visa să dezgroape de sub uitarea ultimelor decenii melodiile tradiționale care musteau în rapsozii pierduți prin Țara de Sus. Afișa, cu modestie, o demnitate, la care părea a nu renunța vreodată. Pe aici, cu un secol în urmă, cânta la vioară Toma Micheriu, cel care l-a impresionat și pe Franz Liszt, dar și de Mihai Eminescu, înamorat subit de sora lăutarului care cânta la Zahanaua din centrul târgului. De atunci și pînă cînd și-a urmat repartiția ministerială la Botoșani, studentul Conservatorului ieșean, prin târgul pestriț de lume venită din toate

părțile să se căpătuiască aici, au trecut mulți lăutari, iar satele din împrejurimi au mustit de rapsozi de toate felurile, care au lăsat în memoria colectivă o zestre, pe care numai un arheolog așa cum s-a dovedit a fi fost în acest domeniu al cercetării folclorice Constantin Lupu le putea repune în circulație. Și nu oricum, ci cu acrima unui adevărat căutător de astfel de comori.

De la lăutarii din familia Băetu de la Bucecea, care au dominat aceste locuri pe la sfîrșitul secolului XIX și începutul secolului XX, lăutari care l-au însoțit și pe Barbu Lăutaru în peregrinările lui lăutărești prin Moldova, și pînă la cei de felul lui Berucaî din Albești sau Constantin Negel din Coșula, declarați tezaur viu în acest domeniu al folclorului instrumental, cu alte legende vii, cum a fost Costel Moisa, acordeonistul care a cîntat alături de Maria Tănase, ori instrumentiști și rapsozi din tarafurile din județ, de la Dragalina sau

Vorona, de la Coșula sau Avrămeni, toți aceștia, într-un fel sau altul, au intrat în atenția lui Constantin Lupu. Și acest lucru, Constantin Lupu nu l-a putut face, la începutul carierei sale, decât cu sprijinul folcloristului bucovinean, ajuns la catedra Conservatorului din Iași, Pavel Delion, care l-a avut ca student; acesta l-a stimulat și îndrumat în ceea ce însemna cercetarea folclorului muzical-instrumental.

Angajat la Centrul Județean de Creație și Îndrumare a Mișcării Artistice de Masă, cum se numea pe atunci actualul Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, înființat în 1968, Constantin Lupu și-a luat misiunea în serios și a străbătut, cu caietul de muzică în buzunar și vioara sub braț, sat cu sat din județul Botoșani, casă cu casă, pe unde auzea sau simțea că se iscă murmurul unui cântec, ori scîrțîie o viară sau doinește un fluier, nota totul în caiet, notă cu notă, în așa fel ca munca lui de arheolog muzical să se concretizeze în piese muzicale complete, reînviată, readuse în auzul celor care iubeau astfel de zestre muzicală. Într-o discuție cu el, în biroul nostru de la Centrul Creației, mi-a spus că a adunat astfel peste patru mii de cântece, piese instrumentale, sârbe, hore, bătute, chiar și muzică evreiască, klezmer, pe care a editat-o mai târziu într-un CD. Unele au stat depozitate în benzi de magnetofon, folosite și răsfolosite, scoase de pe un magnetofon vechi, altele au fost reinstrumentate și promovate cu Taraful Datina pe care l-a înființat în 1977, ajungînd în fonotecile Radioului și Televiziunii Române, fie la Iași, fie la București, ori, mai târziu, unele, în îngrijirea mea, au fost adunate într-o carte, ce-a cunoscut mai multe ediții. Pierdea uneori nopți întregi pentru a scoate esența pură, nativă a sunetelor muzicale, care trebuiau să sune așa cum au fost ele de la bun început. Nu se lăsa pînă nu reușea să le așeze în pagină așa cum credea el că e mai bine. Reușea de fiecare dată. Și alerga apoi după altele. Puțini i-au apreciat la adevărata valoare pasiunea lui pentru folclorul autentic, deși mulți s-au folosit de ceea ce el a redat vieții muzicale, fără să-i fie recunoscători. Din piesele instrumentale culese de Constantin Lupu s-a inspirat și Goran Bregovici, s-a folosit copios violonistul Șerban Lupu, dar și regretatul Ioan Cobălă. Muzica lui, de asemenea, a fost folosită de Ion Caramitru în spectacolul Cetățeni de onoare ai poeziei. Colaborările lui cu mari dirijori, precum Constantin Arvinte, ori cu cercetători precum

Constantin Drăgoi, Speranța Rădulescu sau Elise Stan, dar și cu alte nume importante ale folclorului muzical românesc, îl așază pentru totdeauna în linia marilor valori ale muzicii tradiționale românești.

Singur, evident, nu ar fi reușit. Lîngă el au crescut în spiritul valorii autentice instrumentiști ca Cristian Spînu, la fluier, Mircea Antoneac, la vioară, Mihai Cojocaru, la contrabas, Constantin Bădean, la braci, și Constantin Negel, la cobză, aceștia fiind în formația de început, de bază, dar și virtuosul fluieraș Aurel Amarandei, acordeonistul Adrian Cîntec sau Constantin Sfrangeu, la contrabas, și alții. Astfel, în această formulă unită, timp de aproape trei decenii, folclorul instrumental botoșănean a străbătut lumea, prin Africa, prin America de Sud și cea de Nord, prin Europa și Rusia asiatică, peste tot, sub bagheta lui Constantin Lupu, care era și violonistul principal al tarafului. Prin urmare, de la cercetarea și conservarea folclorului instrumental din județul Botoșani și pînă la valorificarea și promovarea lui, Constantin Lupu a creat un model de activitate în acest domeniu, model pe care, din păcate, nu-l urmează cei ce se află acum pe acel loc, din care măcar ceea ce a pus în valoare Constantin Lupu să fie promovat cu asiduitate.

Însă așa cum se întîmplă cu munca în acest domeniu, în viața lui Constantin Lupu au apărut accidente, să le numesc așa, la locul de muncă, accidente, care i-au rupt din elan, din prestigiu, în așa fel încît, la finalul carierei sale a trebuit să fie obligat să se pensioneze anticipat, umilit, umbrindu-i-se activitatea de o viață. Ca în orice profesie de acest fel și aici a apărut așa-numita „boală profesională”, încît, vulnerabil, cum a devenit, a fost răpus de boală, lăsînd în urmă ceea ce se poate numi, fără nici o ezitare, numele unui mare om de cultură al Botoșanilor, nume căruia trebuie să i se redea demnitatea, pe care acesta o avea atunci cînd a făcut primul pas în Botoșani, cu gîndul de a-i pune în valoare cea mai mare bogăție a lui, zestrea folclorului tradițional. Timpul trebuie să cearnă, să ierte și să-i așeze numele alături de ale celorlalte valori din domeniul cercetării și valorificării folclorului muzical tradițional din județul Botoșani.

Împreună cu maestrul coregraf Vasile Andriescu, dar și alături de cercetătorul Dumitru Lavric, Constantin Lupu se numără printre numele care au dat greutate instituției botoșănene la care a lucrat toată viața.

Căiuții din Mihai Viteazu

Comuna Ungureni, județul Botoșani

Maria ZOIȚANU

După muncile istovitoare de toamnă, de cele mai multe ori răspândite cu recolte bogate, urmează o perioadă de binemeritată odihnă pentru omul de la țară.

Acum gospodarii au ocazia să-și viă și cu alte capacități de exprimare. Femeile prelucrează lâna, cânepa, inul, bumbacul, transformându-le în valuri de pânză albă sau alte țesături.

Nici bărbaiții nu se lasă mai prejos. Repară uneltele și utilajele din gospodărie, să le poată folosi imediat ce începe campania de primăvară. Dar partea cea mai interesantă a activității lor este cea de „creație”, căci urmează sărbătorile de iarnă și românul a știut să le pregătească în așa fel încât să devină un adevărat regal. În timpul lucrului în casă, mamele își îndrumă pruncii să învețe colinde.

În melodii care-ți mângâie sufletul, copiii află cum s-a născut Iisus și bineînțeles că mai pun și întrebări suplimentare.

Băieții mai mărișori stau în preajma taților și învață cum se confecționează buhaiul, se ordonează zurgălăii pe zgardă. Partea cea mai interesantă este cea când se face împodobirea căiuților cu panglici multicolore. Când se consideră că arată „ca la carte”, încep repetițiile pentru jocul căiuților, în așa fel încât pașii tuturor jucătorilor să se sincronizeze, să se facă bătăile și întorsăturile în același timp, pe o anumită măsură a melodiei. Dacă în 11 sate ale comunei Ungureni căiuții doar joacă în curtea gospodariilor, la Mihai Viteazu, căiuții au o piesă pe care o interpretează în fiecare gospodărie unde intră să vestească sosirea Anului Nou. Alaiul căiuților este format din băieți care sunt costumați frumos cu pantaloni albi, opinci, pelerină roșie peste un pulover de aceeași culoare, fustă albă cu dantelă în partea de jos, căciula neagră. Cu o panglică petrecută după gât este fixat căluțul, capătul inferior fiind introdus într-o veșcă de sită

care dă impresia de burtă, iar în spate își face apariția coada, confecționată din păr tăiat din coada unui cal adevărat.

Foarte important este și grupul de instrumentiști care trebuie să cânte melodii specifice, antrenante, care te îndeamnă la joc. După ce sunt învățați pașii din dansul căiuților, intră în rol gradații, care au un dialog ce pune în scenă disputa pentru stăpânirea pășunilor mănoase, care să asigure hrana animalelor.

Alaiul intră în curte, cântă muzica, gradații își spun strigăturile specifice, căiuții joacă cu foc.

„Foaie verde de mălin
I-auzi caii noștri vin,
Și-nainte și-napoi
C-așa-i datina la noi.
Măriuca moșului
Stă în gura podului
Ea dă apă la cârlani

Și guriță la ciobani.
Nu vă dați, nu vă dați
La covata cu cârnați
Nu vă las, nu vă las
La covata cu ovăs.

Ăștia-s caii cailor
Caii moldovenilor
Nu ți-i dau nici dacă vrei
Nici pe-un milion de lei

Joacă, joacă, măi bălane,
Că te-apucă ziua mare.
Ziua mare te-a apuca
Lupu' coada ți-a mânca.

lese lupu' din buruieni
Caii noștri nu se tem
lese lupu' din tufiș
Mușcă caii pe furiș.

Lemn sucit, lemn sucit
Caii noștri-au obosit.
Micșunea, micșunea,
la oprește muzica!

La această ultimă comandă a gradaților muzica se oprește, iar căiuții își încetează jocul. Pe fundalul muzicii, și strigăturilor și a șuierătorilor activate de cei ce joacă, urătorul își „zice” urătura, iar la finalul acesteia, o parte din gradați strigă:

„Măghirane, măghirane,
la comandă, căpitane!

Președinte: Ce stați, dragii mei și vă întristați? Că pe mine m-au înconjurat doi căpitani cu caii maro, care sunt ai mei dușmani.

Locotenent: Stai, domn' președinte, nu te speria, căci eu sunt ofițer din garda ta, și cu sabia mea, caii în două îi voi tăia.

Căpitan: Stați puțin, nu vă certăți, caii să nu mi-i tăiați!

Președinte: Eu să fiu călcat de tine, pe pământul României?

Căpitan: Nu, dar vreau dreptate!

Locotenent: Să trăiți, domn' președinte, căpitanul vrea dreptate.

Președinte: Ce huit și ce gălăgie se află în a mea democrație?

Căpitan: Nu se află nici un huit și nici o gălăgie, ci mă aflu eu cu caii mei.

Președinte: Și de unde ești cu ei?

Căpitan: Dintr-un sat dintr-o țară-ndepărtată, ce nimeni nu poate să-l socoată.

Președinte: Și anume?

Căpitan: Mihai Viteazu.

Președinte: Și de la Mihai Viteazu până aici n-ai avut loc unde să te oprești cu răpciugoșii și dălăcoșii tăi de cai?

Căpitan: Ei, bine, bine, am avut, dar nu am vrut, pentru că am auzit că aici apele și fânețele sunt mai bune și mai răcoroase și-am venit să-mi îndrept caii, ca să am cu ei preț la vânzare.

Președinte: Or fi apele mai bune și mai răcoroase, dar nu pentru răpciugoșii și dălăcoșii tăi de cai, ci pentru caii mei mititei și frumușei, ce zboară ca niște zmei. (Atunci jucătorii ridică din veșcă fiecare căiuț și fluieră).

Căpitan: Caii mei nu sunt nici răpciugoși, nici dălăcoși, ci sunt foarte curați, de un mare doctor consultați, consultați de domnișoare ca o floare de cicoare, ca o floare din grădină ce nu poate s-o socoată nimeni.

Președinte: Ei, bine, bine, vom vedea consultarea doctorilor și biletele cailor, dar să știi că pe diseară îți

se vor tăia caii.

Căpitan: Dăruieți-mi caii și de diseară nu voi mai călca cu ei în țară.

Președinte: Dăruieți să fie, dar nu ție, ci domnului locotenent, că e om inteligent. (Totți strigă: Ura! Ura!)

Gradații strigă:

Și iar verde de hurmuz

Jucați caii tot mai sus.

Tot mai sus, tot mai sus,

Poale la cămașă nu-ș

Ba le am dar nu le-am pus

Că-ș la soacră-mea pe fus.

Cot la cot, bot la bot

Să răsară busuioc,

Busuiocul fetelor,

Dragostea nevestelor.

După terminarea acestor „ziceri” gazdele se pregătesc să-i răsplătească pe cei care i-au delectat cu dansul și strigăturile lor cu bani, colaci, vin. Dacă gazda are fântână în curte, căiuții fac turul fântânii în pas de dans, fluturând panglicile multicolore și tot dansând

își fac ieșirea, îndreptându-se spre următoarea gospodărie, unde tot ritualul prezentat se reia.

Dacă gazda are fată de măritat sau a „ieșit” la joc, alaiul este poftit în casă unde se servesc preparate din carne, cozonac, vin. Cântă muzica, fata este invitată la dans de băieții din grup. Știind că au de făcut urări și la alte case nu lungesc mult momentul dansului în casă. Făcând urarea: „Și la anul care vine/ Să ne fie și mai bine! Se îndreaptă spre următoarea gospodărie. Gradații zic alte strigături:

Bate-o talpă la podea

Să sară zeama din ea,

Să rămână oasele

Să le roadăfetele

Să le crească țâțele

Ca vara căpițele.

Nu te da muietului

Nici în ruptul capului

Nu te da la muietură

Ca iarba la tăietură.

Călăreții față-față

Parc-ar fi legați cu ață

Foaie verde bob secară

leșiți, cai, pe poartă-afară

Că la anul venim iară

Foaie verde coji de nucă

Lăsați caii să se ducă!

Pe melodia specifică și cu strigături, alaiul intră în altă curte, în admirația vecinilor sau trecătorilor ocazionali, căci așa-i la noi în sat.

Dicționar

Zurgălăi - clopoței

Zgardă - șirag de clopoței, fixați pe o curea

Veșcă - conturul sitei (din lemn sau metal)

Huit - zgomot

Dâlecoși - bolnavi de dalac (antrax)

Imagini preluate din emisiunea *Lumea lu' Rotundu*. *Tradiții și obiceiuri de pe Valea Jijiei II*

FOLCLOR COREGRAFIC din Flămânzi, Botoșani

Informator:

Ansamblul Folcloric *Trei Generații – Flămânzi*

Culegere și transcriere coregrafică:

Mihai Chelărescu

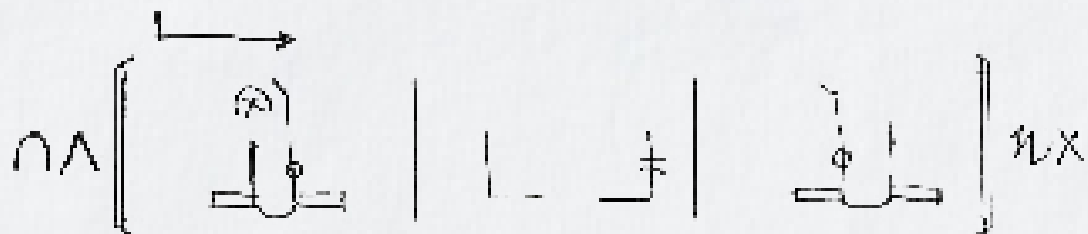
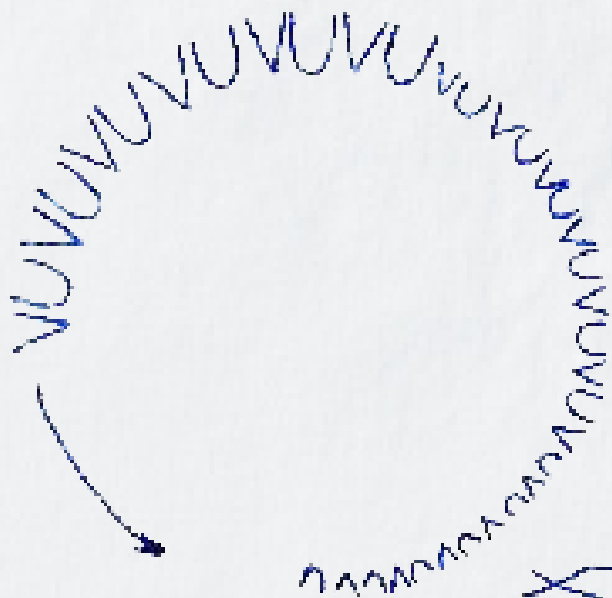
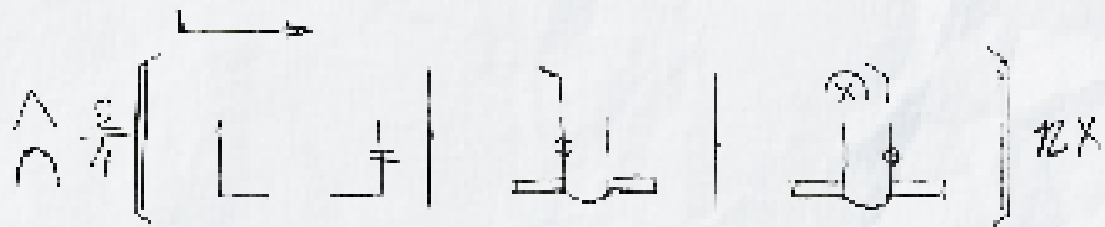
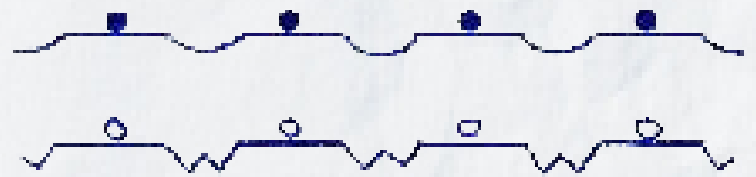
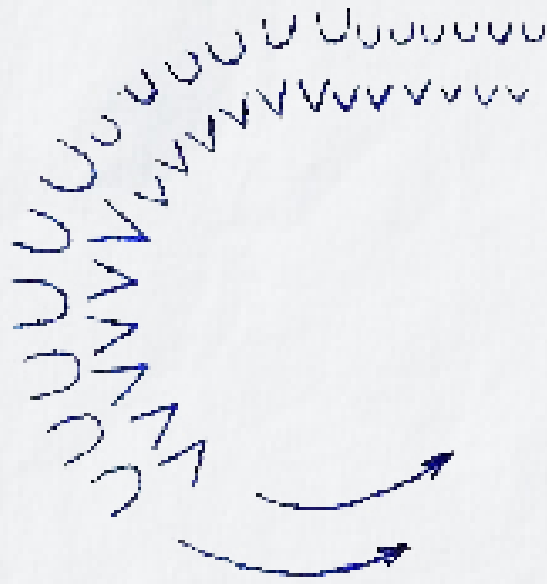
Culegere și transcriere muzicală:

Vlăduț Chelărescu, Alin Constantin Chelărescu

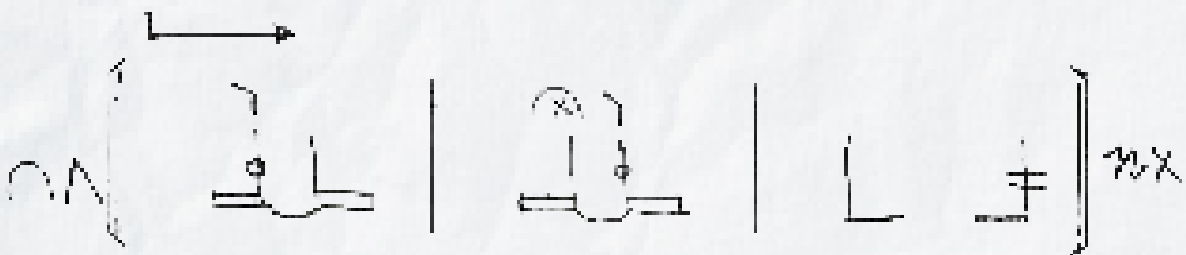
Materialul coregrafic este scris în sistemul de notare grafică a dansului elaborat de maeștrii coregrafi Theodor Vasilescu și Tita Sever.

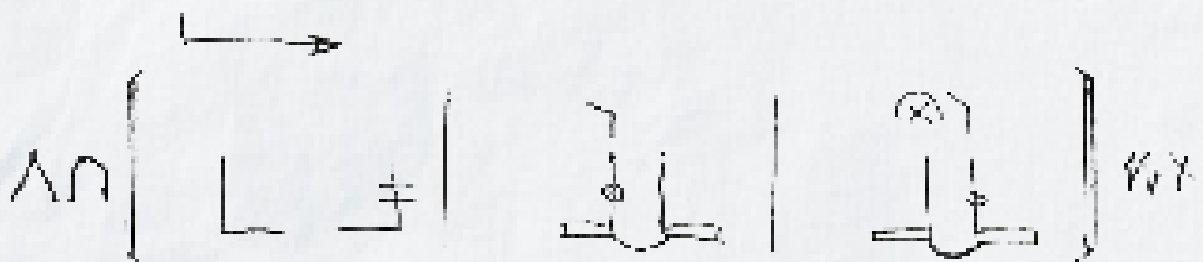
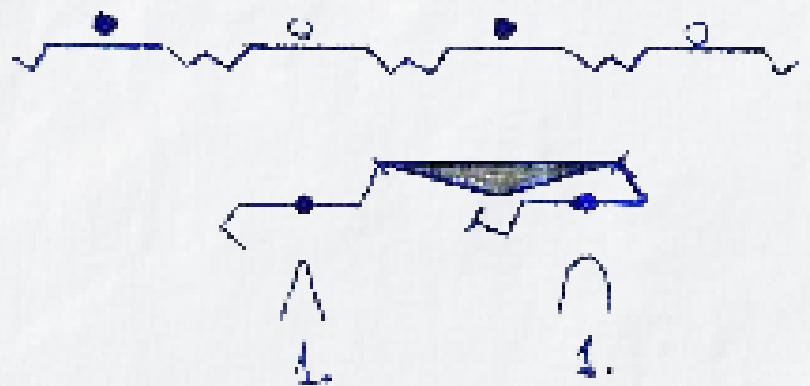
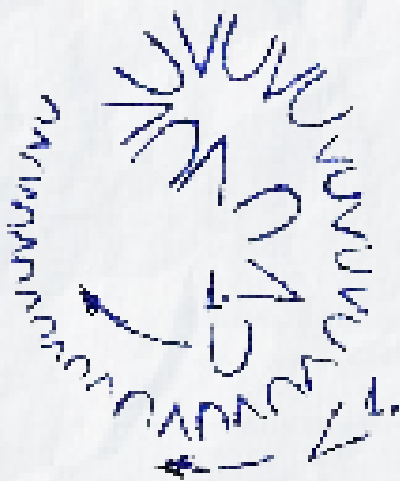
SÂRBA CU NĂFRAMĂ

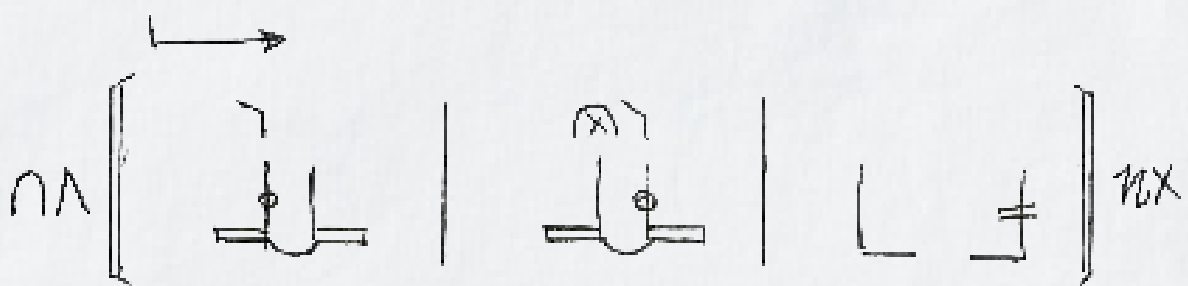
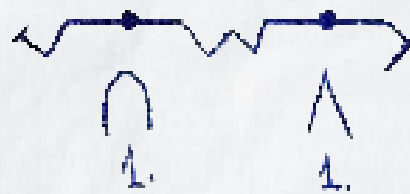
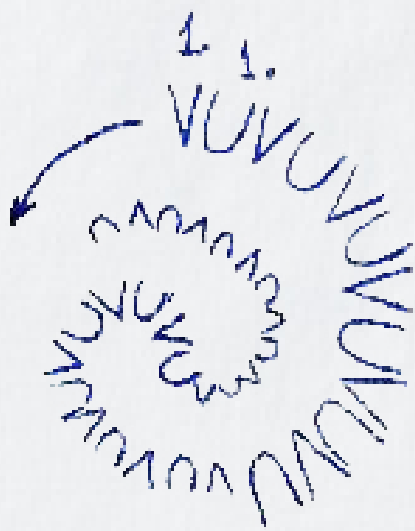
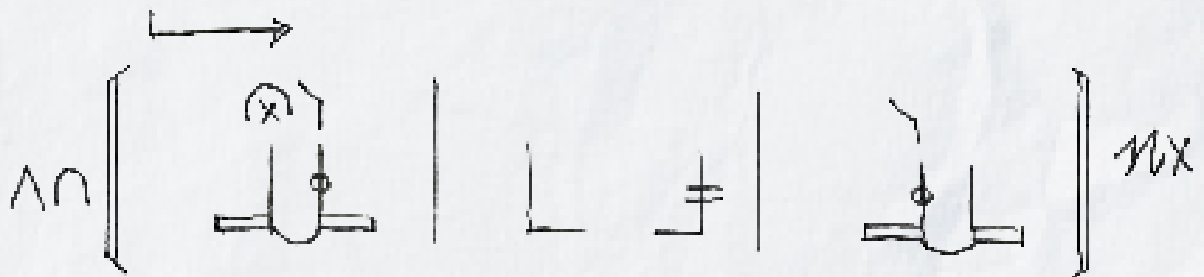
"MELOUL"

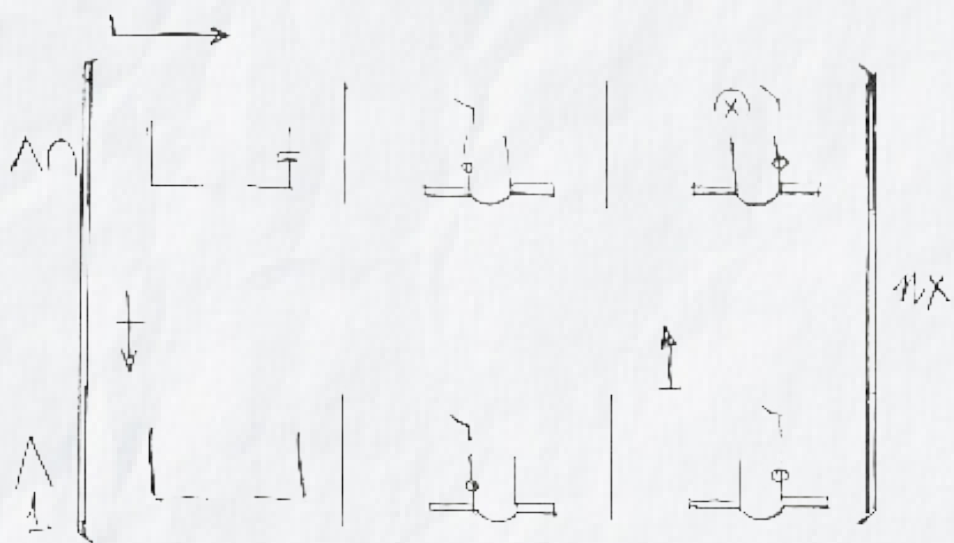
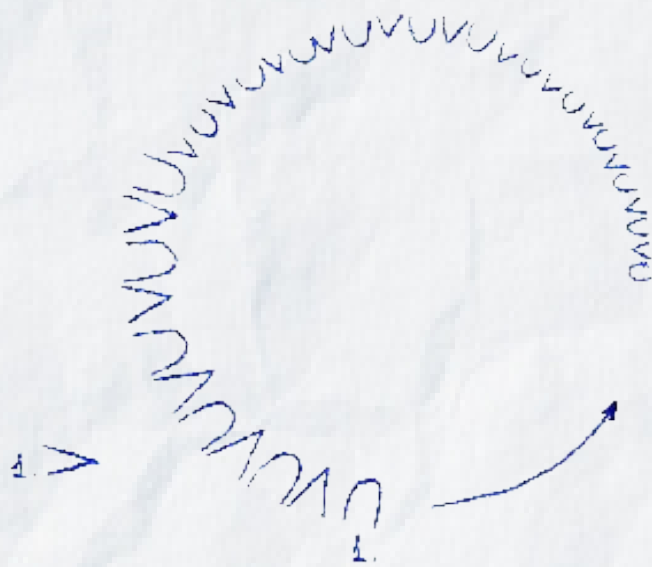

"PODUL"

„PODUL ÎNTORS”

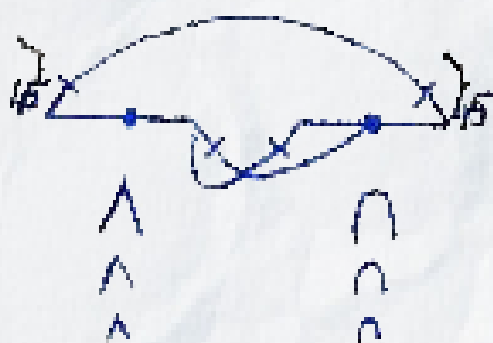
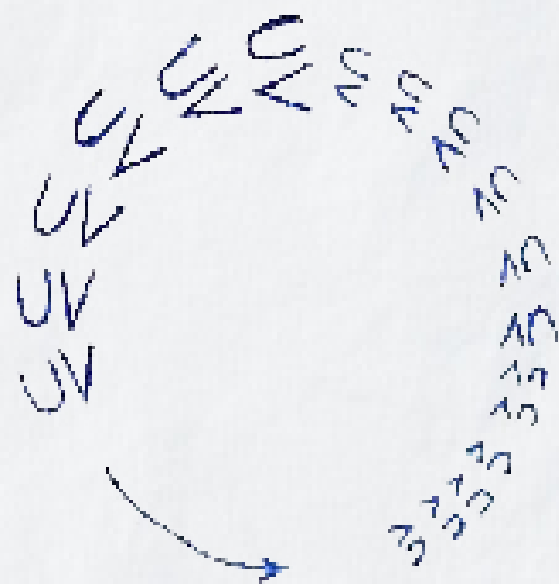

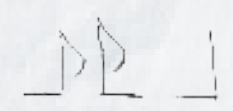

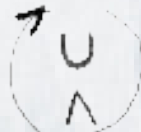

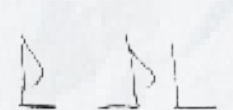
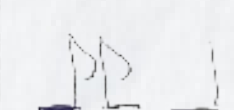
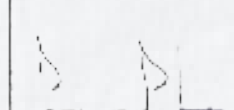
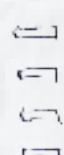
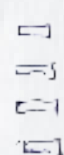
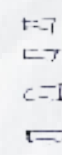
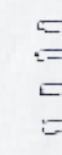
SÂRBA CU NĂFRAMĂ

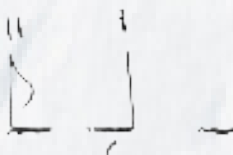
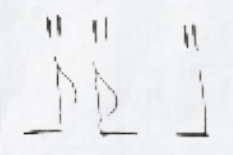
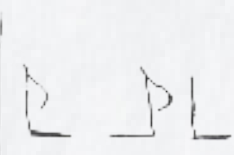
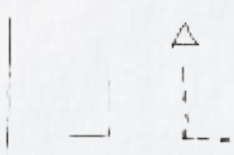

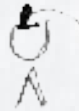
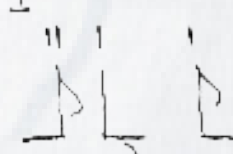
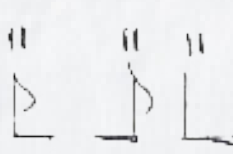
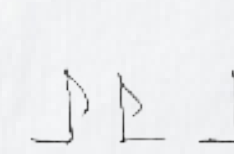

HORA

2m						
$\frac{2}{4}$						
$\Delta \Delta \Delta$						
	Joc - vă - jă Că - nu - jă Că - cu - que A - ju - ca - dai	cu - te - făr că - te - făr că - te - făr	te - făr te - făr te - făr	te - făr te - făr te - făr	te - făr te - făr te - făr	te - făr te - făr te - făr

VARIANTA

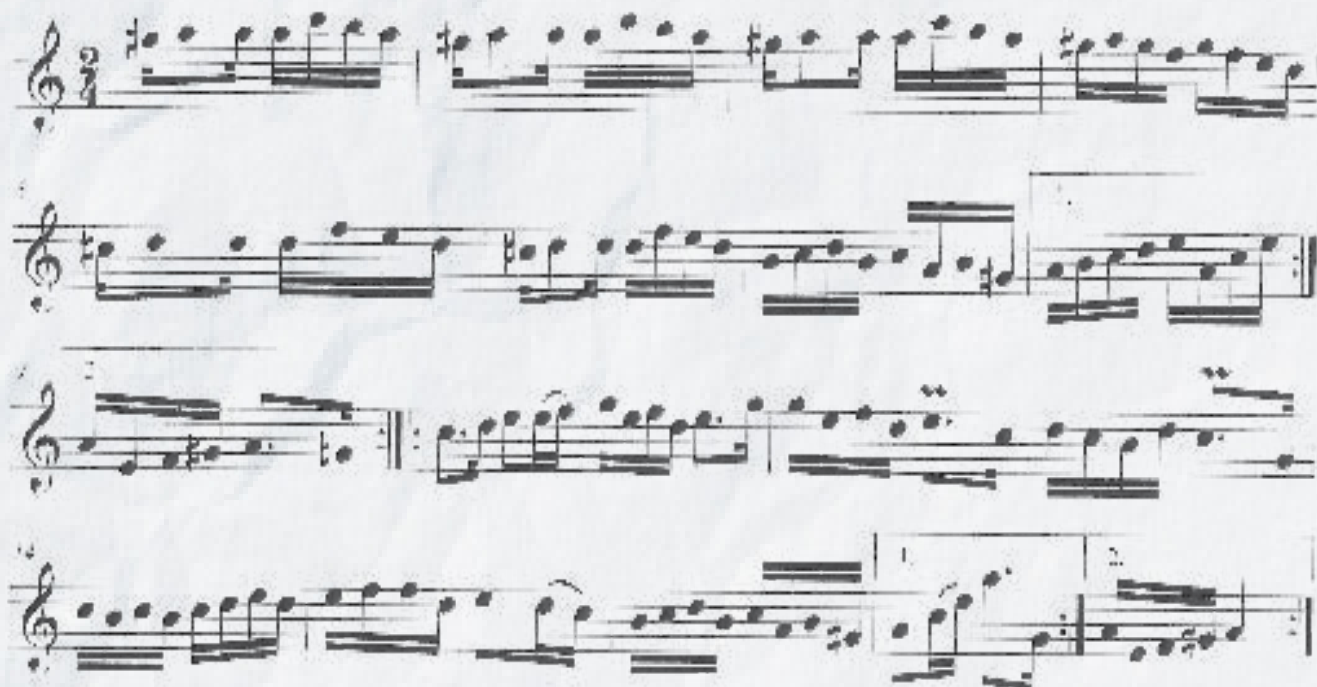
10x

VARIANTA

^

10x

HORA

HORA

Haideți oameni buni la joc,
N-așteptați ca să vă rog.
De rugat nu voi ruga,
Nici afară nu voi da.

Drag mi-i jocul bătrânesc,
Am să-l joc cât mai trăiesc.
Am să-l joc cu voie bună,
Cu tot neamul împreună.

Nu-i frumos cine se ține,
Îi frumos cui îi stă bine,
Nu-i frumos cin' se făleşte
Și la joc se încâlcește.

Săriți și vă-nveseliți,
Și-nc-o dată chiuți,
Gându' la fete și flori,
Și chiote de feciori.

Asta-i hora fetelor,
Bucuria fetelor,
Asta-i hora bătrânească,
Cine-o joacă să trăiască.

MĂRGINEANCA

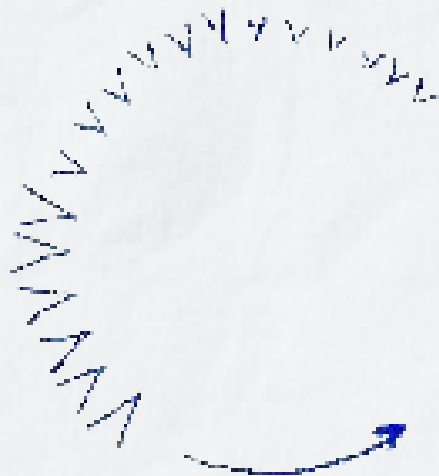

Diagram 1: A musical staff with a treble clef and a right-pointing arrow above it. The staff contains four measures of music, each with a single note. Below the staff, the lyrics are written in two columns:

Foale - verde	padu - cet
Mărgi - seces	uăi în
Sărat - verde	ocina
Mărgi - seces	de la

Below the lyrics, there are two sets of rhythmic notation consisting of vertical lines of varying heights.

Diagram 2: A musical staff with a treble clef and a right-pointing arrow above it. The staff contains four measures of music, each with a single note. Below the staff, the lyrics are written in two columns:

Urte - în ma' iu ma'	uă
Azcol - bătî co - nuanda	Pezai - tota
	usa - nel!
	(uănu - tel)

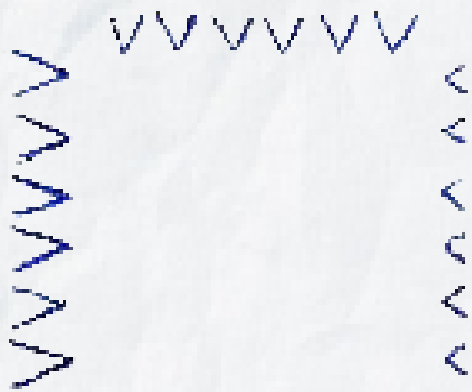
Below the lyrics, there are two sets of rhythmic notation consisting of vertical lines of varying heights.

Diagram 3: A musical staff with a treble clef and a right-pointing arrow above it. The staff contains four measures of music, each with a single note. Below the staff, the lyrics are written in two columns:

Să nel - țere	ia uă' ia!
(Pe bă - tu - te	da - că veet)

Below the lyrics, there are two sets of rhythmic notation consisting of vertical lines of varying heights.

4x
Pu-lla - ta - si - na - gi

Pu-lla - ta - si - na - gi

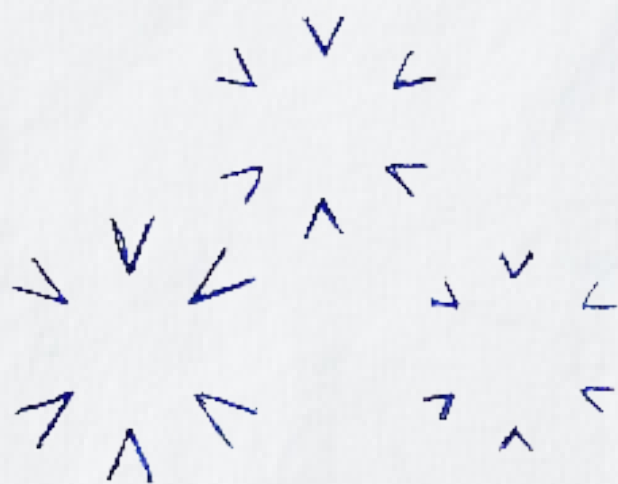
Pu-lla - ta - si - na - gi

Pu-lla - ta - si - na - gi

↑

↓

Ia lua-ti-o pen-gra-tie!

↑

4X

I-i-și pe su-cite!

Handwritten musical notation for the first system, consisting of four measures. The first measure is bracketed and marked with a square symbol above it. The first measure is also marked with a circled 'x' above it. The fourth measure is marked with a circled 'x' above it. The entire system is enclosed in a large bracket on the right, with '4x' written next to it.

Handwritten musical notation for the second system, consisting of four measures. The first measure is bracketed and marked with a square symbol above it. The first measure is also marked with a circled 'x' above it. The second measure is marked with a circled 'x' above it. The lyrics "tu-je una la pe-dea!" are written below the notes.

Handwritten musical notation for the third system, consisting of four measures. The first measure is bracketed and marked with a square symbol above it. The first measure is also marked with a circled 'x' above it. The second measure is marked with a circled 'x' above it. The third measure is marked with a circled 'x' above it.

Handwritten musical notation for the fourth system, consisting of four measures. The first measure is bracketed and marked with a square symbol above it. The first measure is also marked with a circled 'x' above it. The second measure is marked with a circled 'x' above it. The lyrics "ne dăuă tot a-ia!" are written below the notes.

Handwritten musical notation for the fifth system, consisting of four measures. The first measure is bracketed and marked with a square symbol above it. The first measure is also marked with a circled 'x' above it. The second measure is marked with a circled 'x' above it. The third measure is marked with a circled 'x' above it. The lyrics "na-rite ramai bote!" are written below the notes.

MĂRGINEANCA

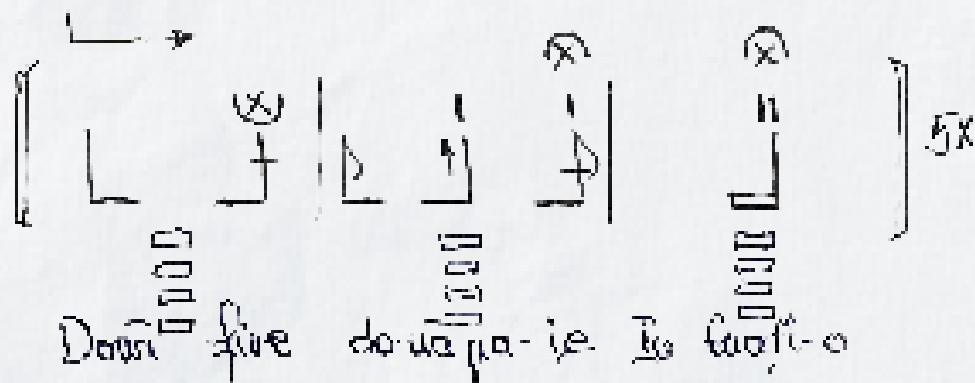
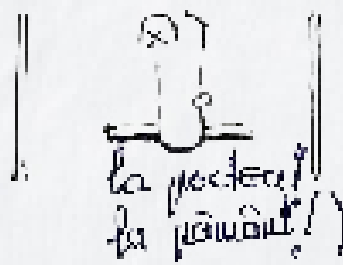
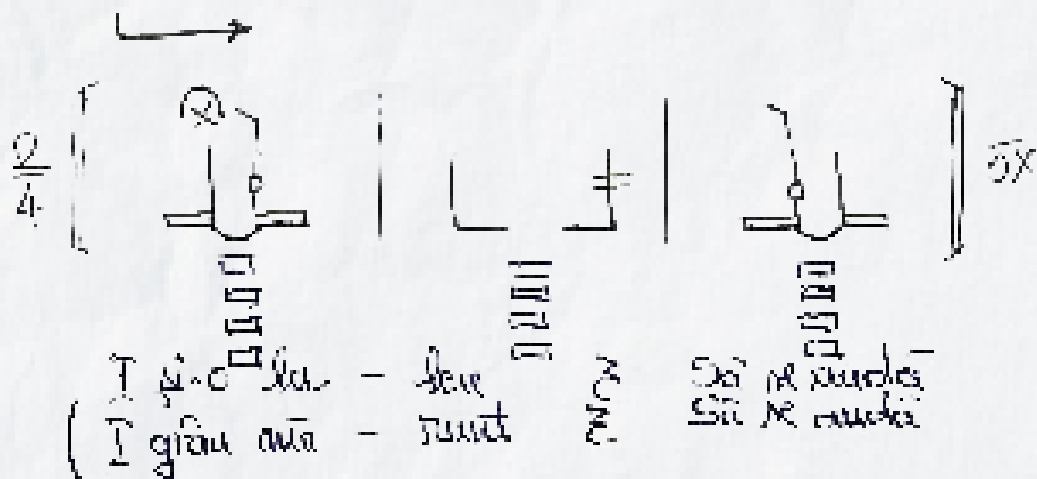
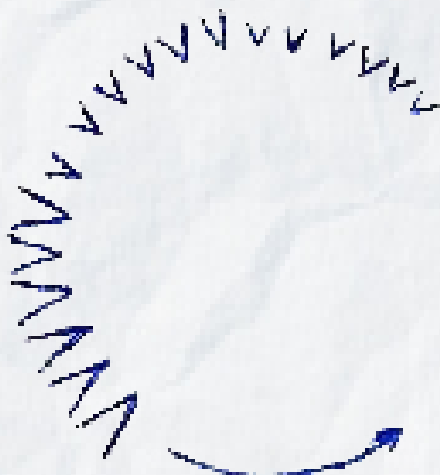
- Foaie verde pădureț,
Mărgineanca măi băieți,
Și iar verde de trifoi,
Mărgineanca de la noi.
- Uite ia ma' ia, ma' ia,
Ascultați comanda mea,
- Pe săltate ușure!
- Și mai tare ia ma' ia!
- Înainte și-napoi!
- La călcâi luați-o măi!
- Pune una la podea!
- Pune două tot așa!
- la luați-o pe-ngrădite!
- lii și pe sucite!
- Pune una la podea!
- Pune două tot așa!
- Înainte nu mai bate!

MĂRGINEANCA

CORĂGHIASCA

$\left\| \begin{array}{c} \text{L} \\ \text{la-tă - taie!} \end{array} \right\| \text{X}$

VARIANTĂ

$\left[\begin{array}{c} \text{L} \\ \text{P} \text{ } \text{L} \text{ } \text{L} \end{array} \right] \xrightarrow{\quad} \left[\begin{array}{c} \text{L} \\ \text{L} \text{ } \text{L} \end{array} \right]$

$\left[\begin{array}{c} \text{O} \\ \text{S} \text{ } \text{S} \text{ } \text{S} \end{array} \right] \xrightarrow{\quad} \left[\begin{array}{c} \text{S} \\ \text{S} \text{ } \text{S} \text{ } \text{S} \end{array} \right] \text{10X}$

$\left\| \begin{array}{c} \text{O} \\ \text{S} \text{ } \text{S} \text{ } \text{S} \end{array} \right\|$

$\text{V V V V V V V V V V V V V V V V V V}$

$\left[\begin{array}{c} \text{O} \\ \text{S} \text{ } \text{S} \text{ } \text{S} \end{array} \right] \xrightarrow{\quad} \left[\begin{array}{c} \text{S} \\ \text{S} \text{ } \text{S} \text{ } \text{S} \end{array} \right] \xrightarrow{\quad} \left[\begin{array}{c} \text{S} \\ \text{S} \end{array} \right]$

la-tă - taie! ca ca

↔ ♀

Is - ca - s de - un

↔ ♀

Is - ca - s tre - i

↔ ♀

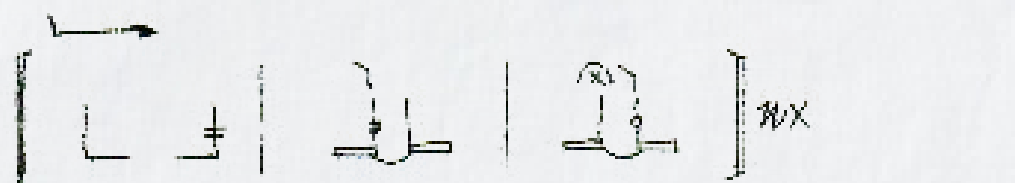
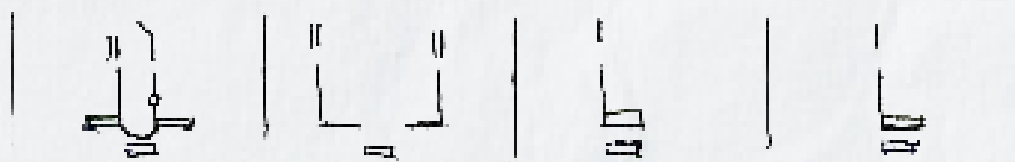
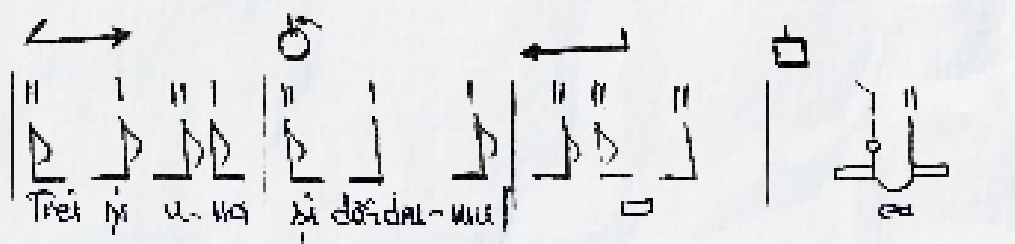
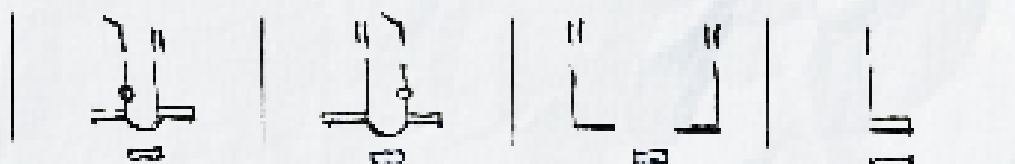
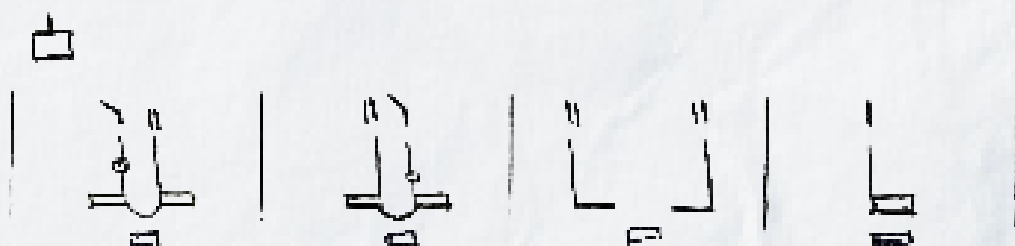
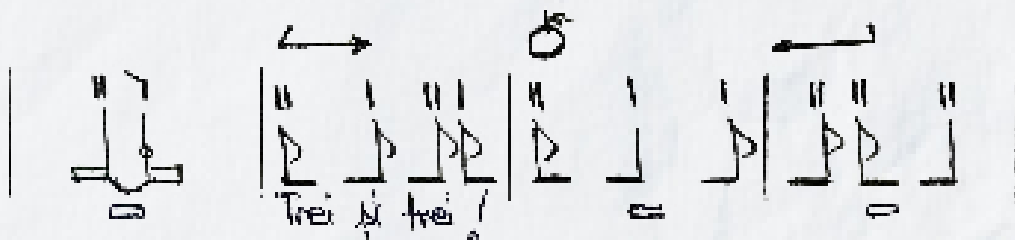
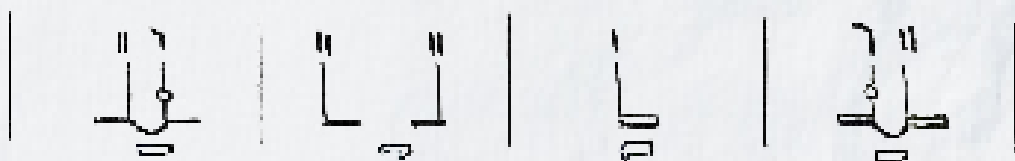
Tre - i și a - sa do - că pre - ti

↔ ♀

Tre - i și do - că de pite - ti

CORĂGHIASCA

- I și-o lalea,
- Să se audă la podea!
- Două fire două paie
- la luați-o la bătaie!
- laca-i una la podea!
- laca-s două!
- laca-s trei!
- Trei și una dacă vreți!
- Trei și două de puteți!
- Trei și trei!
- Trei și una și dă-i drumu!

CORĂGHIASCA

The musical score for "CORĂGHIASCA" is written in 2/4 time and consists of ten staves. The key signature has one flat (B-flat). The score includes various musical notations such as eighth and sixteenth notes, rests, and ornaments (trills and grace notes). Measure numbers 5, 9, 13, 17, 21, 25, 29, 33, and 37 are indicated at the beginning of their respective staves. The piece concludes with a double bar line and repeat dots at the end of the final staff.

